

166604

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BOĞAZİÇİ KIYI ALANLARININ REKREASYONEL
AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

**YÜK. LİSANS TEZİ
Peyzaj Mimarı Serna İNAN
502001706**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 27 Aralık 2005
Tezin Savunulduğu Tarih : 27 Ocak 2005**

Tez Danışmanı :

Prof.Dr. Handan Dülger TÜRKOĞLU

Diğer Jüri Üyeleri

Prof.Dr. Ahmet Cengiz YILDIZCI (İ.T.Ü.)

Prof.Dr. Nuran Zeren GÜLERSOY (İ.T.Ü.)

OCAK 2005

ÖNSÖZ

Konuyu seçmemde gösterdikleri teşvik eleştiri ve değerlendirmeleri ile bana çalışmam boyunca en zor zamanlarımda bile yakın ilgisini, güvenini ve desteğini esirgemeyen Prof. Dr. Handan TÜRKÖĞLU'na saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın alan analizi ve anket çalışmalarında araştırmama katkıda bulunan Cilasun HANTAL'a bilgisayar programlarının hazırlanmasındaki katkı ve desteklerinden dolayı Selcen HANTAL'a tezi hazırlarken görüş ve eleştirilerini esirgemeyen tüm arkadaşlarıma ve tüm çalışmam boyunca benden ilgi ve yardımda bulunan aileme teşekkürlerimi sunarım.

Ocak 2005

Serna İNAN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
TABLO LİSTESİ.....	v
ŞEKİL LİSTESİ.....	vi
RESİM LİSTESİ.....	vii
ÖZET	ix
SUMMARY	x

1. GİRİŞ	1
1.1. ÇALIŞMANIN AMAÇ VE YÖNTEMİ	2
1.2. ÇALIŞMANIN KAPSAMI	2
2. KIYI MEKANI VE TASARIMI	4
2.1. KIYI MEKANININ TANIMI VE KIYILARIN REKREASYONEL AMAÇLI KULLANIMI	4
2.2. KIYI ALANLARININ REKREASYONEL AMAÇLI DÜZENLENMESİ	5
2.2.1. Kıyı Alanlarının Düzenlenmesindeki Amaçlar	6
3. BOĞAZİÇİ KIYI ŞERİDİNİN ÖZELLİKLERİ	8
3.1. BOĞAZİÇİ'NİN KONUMU	8
3.2. DOĞAL ÖZELLİKLER	8
3.2.1. Topografya	8
3.2.2. Jeoloji	9
3.2.3. Hidroloji	10
3.2.4. İklim	10
3.2.5. Bitki Örtüsü	12
3.3. ARAZİ KULLANIMI VE ULAŞIM	12
3.4. TARİHSEL GELİŞİM	16
3.4.1. Bizans Dönemi	16
3.4.2. Osmanlı Dönemi	17
3.4.3. Cumhuriyet Dönemi	25
3.5. BOĞAZİÇİ'Nİ ETKİLEYEN YASALAR	26
4. BOĞAZİÇİ'NDE REKREASYONEL KULLANIMIN KULLANICILAR TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	28
4.1. VERİLERİN ANALİZİ	28
4.1.1. Kullanıcıların Sosyodemografik Yapısına Ait Bulgular	28
4.1.1.1 Cinsiyet Dağılımı	28
4.1.1.2 Yaş Dağılımı	29
4.1.1.3 Medeni Durum	30
4.1.1.4 Eğitim Durumu	31
4.1.1.5 Meslek Durumu	32
4.1.1.6 Gelir Düzeyi	33
4.1.2. Kullanıcıların Kullanım Özelliklerine Ait Bulgular	34
4.1.2.1 Boğaza Geliş Amacı	34
4.1.2.2 Boğaza Erişim	35
4.1.2.3 Rekreatyonel Amaçlı Olarak Boğaza Geliş Sıklığı	36
4.1.2.4 Rekreatyonel Amaçlı Olarak Boğaza Gelişin Haftanın Günlerine Dağılımı	37
4.1.2.5 Rekreatyonel Amaçlı Olarak Boğaza Gelişin Günün Saatlerine Göre Dağılımı	38
4.1.2.6 Rekreatyonel Amaçlı Olarak Boğaza Günlük Ortalama Ziyaret Süresi	39
4.1.2.7 Rekreatyonel Amaçlı Olarak Tek Başına Veya Grup Halinde Kullanım	40
4.1.2.8 Boğazın Rekreatyonel Amaçlı Olarak Kullanımında Tanıdıklara Rastlama İhtimali	41
4.1.2.9 Boğazın En Çok Tercih Edilen Semtleri	42

4.1.3.	<i>Kullanıcıların Algısal Özelliklerine Ait Bulgular</i>	43
4.1.3.1	Boğaza Erişimin Algılanması	43
4.1.3.2	Boğaz Kıyısının Yaya Veya Taşıt Mekanı Olarak Algılanması	44
4.1.3.3	Alanın Kullanıcıda Bıraktığı İzlenim	45
4.1.3.4	Ankete Tanıt Verenler Tarafından Boğazın En Beğenilen Semtleri	48
4.1.3.5	Ankete Yanıt Verenler Tarafında Boğazın En Beğenilmeyen Semtleri	48
4.2.	ÇAPRAZ DEĞERLENDİRMELER	49
4.2.1.	<i>Yaş Grupları ve Boğaza Geliş Amacı</i>	49
4.2.2.	<i>Rekreasyonel Amaçlı Olarak Boğaza Geliş Sıklığı ve Geliş Amacı</i>	50
4.2.3.	<i>Rekreasyonel Amaçlı Olarak Boğazın Günlük Ortalama Ziyaret Süresi ve Geliş Amacı</i>	51
4.2.4.	<i>Rekreasyonel Amaçlı Olarak Boğaza Gelişin Günün Saatlerine Dağılımı ve Geliş Amacı</i>	52
4.3.	SONUÇLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	53
4.3.1.	<i>Kullanıcıların Sosyodemografik Yapısına Ait Bulgular</i>	53
4.3.2.	<i>Kullanıcıların Kullanım Özelliklerine Ait Bulgular</i>	53
4.3.3.	<i>Kullanıcıların Algısal Özelliklerine Ait Bulgular</i>	54
4.3.4.	<i>Yaş Grupları ve Boğaza Geliş Amacı</i>	56
4.3.5.	<i>Rekreasyonel Amaçlı Olarak Boğaza Geliş Sıklığı ve Geliş Amacı</i>	56
4.3.6.	<i>Rekreasyonel Amaçlı Olarak Boğazın Günlük Ortalama Ziyaret Süresi ve Geliş Amacı</i>	56
4.3.7.	<i>Rekreasyonel Amaçlı Olarak Boğaza Gelişin Günün Saatlerine Dağılımı ve Geliş Amacı</i>	57
5.	SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	58
KAYNAKLAR		60
EKLER		63
ÖZGEÇMİŞ		67

TABLO LİSTESİ

Tablo 4-1 Ankete katılan kişilerin cinsiyet dağılımı.....	28
Tablo 4-2 anket uygulanan kişilerin yaş dağılımları.....	29
Tablo 4-3 Ankete katılan kişilerin medeni durumu	30
Tablo 4-4 Ankete katılan kişilerin eğitim durumu.....	31
Tablo 4-5 Ankete katılan kişilerin meslek durumu.....	32
Tablo 4-6 Ankete katılan kişilerin gelir düzeyi	33
Tablo 4-7 Ankete katılan kişilerin boğaza geliş amacı	34
Tablo 4-8 Ankete katılan kişilerin erişim şekli.....	35
Tablo 4-9 Ankete katılan kişilerin rekreasyonel amaçlı olarak boğaza geliş sıklığı..	36
Tablo 4-10 Rekreasyonel amaçlı olarak boğaza gelişin haftanın günlerine dağılımı	37
Tablo 4-11 Rekreasyonel amaçlı olarak boğaza gelişin günün saatlerine göre dağılımı	38
Tablo 4-12 Rekreasyonel amaçlı olarak boğazı günlük ortalama ziyaret süresi.....	39
Tablo 4-13 Rekreasyonel amaçlı olarak tek başına veya grup halinde kullanım.....	40
Tablo 4-14 Boğazın rekreasyonel amaçlı olarak kullanımında tanıdıklara rastlama ihtimali	41
Tablo 4-15 Ankete katılan kişilerin erişimi algılaması	43
Tablo 4-16 Boğaz kıyısının yaya veya taşıt mekanı olarak algılanması.....	44
Tablo 4-17 Alanın kullanıcıda bıraktığı izlenim.....	45

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 4-1 Ankete katılan kişilerin cinsiyet dağılımı.....	28
Şekil 4-2 Ankete katılan kişilerin yaş dağılımı.....	29
Şekil 4-3 Ankete katılan kişilerin medeni durumlarının dağılımı	30
Şekil 4-4 Ankete katılan kişilerin eğitim durumlarının dağılımı	31
Şekil 4-5 Ankete katılan kişilerin mesleki durumlarının dağılımı.....	32
Şekil 4-6 Ankete katılan kişilerin gelir düzeyi dağılımı	33
Şekil 4-7 Ankete katılan kişilerin boğaza geliş amacı	34
Şekil 4-8 Ankete katılan kişilerin erişim şekli.....	35
Şekil 4-9 Ankete katılan kişilerin rekreasyonel amaçlı olarak boğaza geliş sıklığı ..	36
Şekil 4-10 Rekreasyonel amaçlı olarak boğaza gelişin haftanın günlerine dağılımı .	37
Şekil 4-11 Rekreasyonel amaçlı olarak boğaza gelişin günün saatlerine göre dağılımı	38
Şekil 4-12 Rekreasyonel amaçlı olarak boğazı günlük ortalama ziyaret süresi.....	39
Şekil 4-13 Rekreasyonel amaçlı olarak tek başına veya grup halinde kullanım.....	40
Şekil 4-14 Boğazın rekreasyonel amaçlı olarak kullanımında tanıdıklara rastlama ihtimali	41
Şekil 4-15 Boğazın en çok tercih edilen semtleri	42
Şekil 4-16 Ankete katılan kişilerce erişimi algılaması	43
Şekil 4-17 Boğaz kıyısının yaya veya taşıt mekanı olarak algılanması.....	44
Şekil 4-18 Alanın kullanıcıda bıraktığı izlenim.....	46
Şekil 4-19 Alanın kullanıcıda bıraktığı izlenim.....	47
Şekil 4-20 Boğazın en beğenilen 3 semti.....	48
Şekil 4-21 Boğazın en beğenilmeyen 3 semti.....	48
Şekil 4-22 Yaş grupları ve boğaza geliş amacı	49
Şekil 4-23 Rekreasyonel amaçlı olarak boğaza geliş sıklığı ve geliş amacı.....	50
Şekil 4-24 Rekreasyonel amaçlı olarak boğazın günlük ortalama ziyaret süresi ve geliş amacı	51
Şekil 4-25 Rekreasyonel amaçlı olarak boğaza gelişin günün saatlerine dağılımı ve geliş amacı	52

RESİM LİSTESİ

Resim 3.1 Ortaköy	9
Resim 3.2 Arnavutköy	10
Resim 3.3 İstinye.....	12
Resim 3.4 Kuzguncuk	13
Resim 3.5 Baltalimanı	14
Resim 3.6 Tarabya	16
Resim 3.7 Kuruçeşme	18
Resim 3.8 Rumeli Hisarı.....	19
Resim 3.9 Yeniköy.....	20
Resim 3.10 Rumeli Kavağı	22
Resim 3.11 Anadolu Kavağı	23
Resim 3.12 Kanlıca	24
Resim 3.13 Kuleli Asker Lisesi	25

HARİTA LİSTESİ

Harita 3-1 Arazi kullanımı.....	14-15
Harita 3-2 Rekreasyon.....	15
Harita 3-3 Yeşil Alanlar.....	15

BOĞAZİÇİ KIYI ALANLARININ REKREASYONEL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Dünyanın pek çok bölgesinde 1970'lerden beri endüstri ve sanayii gibi amaçlar için kullanılmış ve kıyı kapsamında özelliğini yitirmiş alanların yeniden canlandırılması ve halkın kullanımına kazandırılması çalışmaları yürütülmektedir. Tüm bu çalışmalar neticesinde kıyı alanları dinlenme, eğlence, rekreasyon ve hatta konut alanı gibi pek çok kullanıma dönüştürülmektedir. Dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Boğaziçi'nde de çok yönlü bir kıyı kullanımı söz konusudur. Boğaziçi, mevcut kıyı şeridi boyunca konut alanından eğlenceye pek çok kıyı aktivitesini bir arada barındırmasından ötürü İstanbul için önemli bir rekreasyon kaynağıdır.

Tezin amacı Boğaziçi kıyı şeridinde rekreasyonel amaçlı kullanım potansiyelinin saptanması yeterliliği ve sürekliliğine ilişkin verilerin değerlendirilmesidir.

Tez beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde konuya genel bir giriş yapılmasının ardından araştırmanın amacı, yöntemi ve kapsamı hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde kıyı mekanı ve tasarımı kavramı ele alınmıştır. Bu kavramın alt başlıklarında ise kıyı mekanının tanımı ve kıyıların rekreasyonel amaçlı kullanımına yer verilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümü Boğaziçi kıyı bandının rekreasyonel kullanım açısından değerlendirilmesini kapsamaktadır. Yine bu bölümde Boğaziçi'nin konumuna, doğal özelliklerine, arazi kullanımına ve tarihsel gelişimine yer verilmektedir. Tez çalışmasının dördüncü bölümünde Boğaziçi'nde rekreasyonel kullanımın kullanıcılar tarafından değerlendirilmesine ilişkin yapılan anket ve değerlendirmelere yer verilmiştir. Kullanıcıların sosyo demografik, kullanım ve algısal özelliklerine yönelik sorularla kullanıcıların istek ve ihtiyaçları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Son olarak beşinci bölümde Boğaziçi kıyı bandının rekreasyonel kullanımı ile ilgili sonuç ve önerilere yer verilmiştir. Tezde varılan Boğaziçi'nde kıyı bandının kullanımında kopukluklar olduğu, rekreasyonel kullanımın belli bölgelerde yoğunlaştığı, boğazın tüm kıyı bandına eşit olarak dağılmadığıdır. Sadece belli bölgelerin rekreasyonel potansiyelinin yüksek olduğunu görülmektedir.

THE EVALUATION OF THE BOSPHORUS WATERFRONT AREAS IN RECREATIONAL POSITION

SUMMARY

Most spatial of the world since 1970 the studies of being reenlivened and being gained to the populations use of the waterfront areas which were used for industrial purposes and lost their waterfront properties. As a result of all these studies the waterfront areas are being changed in to a lot of use such as resting, entertaining, recreational and also residential areas. There is a many-sided use in Bosphorus like most of the spatial in the world. The Bosphorus is the most important source of recreation for İstanbul as sheltering most waterfront activities together along the water side from residential usage to entertainment.

The aim of the thesis are determining, adequacy and research of the datas about the potential with recreational purpose of the Bosphorus's waterfront.

The thesis consists of five parts. In the first part after a general entrance of the subject the purpose, method and content of the research are being discussed. In the second part the waterfront area and conception are being considered. The under title of these visceral the defination and the recreational usage of the waterfront areas are discussed. In the third part of the study consist of the determination of the Bosphorus as a recreational usage. Also in this part the location, natural properties, area usage and historical development of the Bosphorus is being told. In the fourth part of the thesis includes the public survey and their determination about the Bosphorus's recreational use by the using population. The inclination and needs of the using population are being determined with the questions consist of identity, usage and perception properties.

At last in the fifth part of the thesis the results and the suggestions of the recreational usage of the Bosphorus's waterfront are discussed. The interruption in the usage of the Bosphorus's waterfront, the increase of recreational usage on the main parts and not being distributed to all of the waterfront equally are determined.

1. GİRİŞ

Kıyı alanları kara ile deniz, göl ve akarsuların birleştiği yerde uzanan kara parçalarıdır. Sahip oldukları morfolojik özellikler ona görsel ve doğal güzellikler katarken rekreasyon amaçlı kullanılabilecek mekanların da ortaya çıkmasına olanak tanır. Tüm bu özellikleri ile kıyı mekanları nüfusun yerleşmek için yarıştığı bir yer olmuştur. Kıyı mekanlarının zamanla özel mülkiyetin eline geçmesi, sanayinin ulaşım kolaylığı açısından bu bölgeler de toplanması zamanla çevre kirliliği yaratmasına neden olmuştur. Bu sebeplerle dünyanın birçok kentinde 1970'lerden itibaren kıyı mekanlarının yeniden canlandırılması çalışmaları yürütülmektedir. Bu çalışmalarda amaç özelliğini kaybetmiş kıyı mekanlarının konut, eğlence ve rekreasyon gibi faaliyetlerin yer aldığı halka açık mekanlar haline dönüştürülmesidir. İstanbul dünyadaki iki ayrı kıtayı birleştiren tek şehirdir. İstanbul'un en önemli karakteristiklerinden biri su ile olan ilişkisidir. Hem Asya ile Avrupa kıtasını, hem de Akdeniz ile Karadeniz'i birbirine bağlayan Boğaziçi gerek Türkiye'nin gerekse dünyanın en önemli tarihi, kültürel, rekreasyonel ve görsel değerlere sahip mekanı olarak kabul edilebilir. İstanbul'da 1950'lerden sonra yaşanan kırsal kesimden kente göç ve gecekondulaşma sürecinden eklenen Boğaziçi yıllar içinde İstanbul'un gözde sayfiye yeri olma özelliğini yitirmiştir. 1973 ve 1989'da her iki köprü'nün ve buna bağlı otoyolların hizmete girmesiyle, boğazın iki yakasındaki arazi kullanımı olumsuz etkilenmiş, aynı zamanda Boğaziçi deniz yolunun da önemi azalmıştır. Endüstrinin kıyı kesiminde toplanması halkın kıyıdan yararlanmasına engel teşkil ettiği gibi tarihi ve doğal çevreyi de büyük ölçüde tahrip etmiş ve çevresel kirlilik sahil bandının sağlıklı kullanımına engel olmuştur. Konut alanları her iki yakada kıyıya paralel olarak yer alırken plansız konut alanları daha çok vadi içlerine ve tepelere yayılmıştır. Bu arada yerleşim alanlarının sahil yolları boyunca özellikle Anadolu yakasında deniz ile trafik yolu arasında yer almaya başlaması halkın kıyıya ulaşımını büyük ölçüde azaltmaktadır.

Boğaziçi mekanının topografyası, iklimi, peyzajı ve tarihi onu önemli kılan özelliklerindendir. Tüm bunlar Boğaziçi'ni turistik açıdan ilgi çekici hale getirmektedir. Özellikle tarihi özellikleri, su ve yeşille bütünleşen yalıları, köşkleri,

kasırları ve görsel özellikleri yabancı turistleri çekmektedir. Turizm ile birlikte rekreasyonel hizmet ve faaliyetlerde beraberinde gelmektedir.

1.1. Çalışmanın Amaç ve Yöntemi

Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesindeki rekreasyonel faaliyetlerin dağılımı, sürekliliği ve yeterli olup olmadığına ilişkin verilerin araştırılması planlamanın amacıdır. İstanbul'un gelişme kriterleri içinde Boğaziçi'nin ihtiyaçları ve kullanıcıların bu ihtiyaçlara bakış açısı ve kendi beklentileri ortaya konmaya çalışılmıştır.

- Kütüphane ve arşiv araştırması yapılarak bilgiler sistematik olarak tamamlanmış ve düzenlenmiştir. Arşiv araştırmasında ise Boğaziçi ile ilgili alanın topografik, iklimsel, tarihsel ve beşeri özellikleri incelenmiştir.
- Kişisel gözlem ve tespitler yapılmış, Boğaziçi sahil bandında gözlem yoluyla her iki yakadaki sahil yollarından ve fotoğraf amaçlı da deniz yolundan dolaşmak suretiyle mevcut arazi kullanımı saptanmıştır.
- 240 kişiyi kapsayan bir anket çalışması yapılmıştır ve sonuçları değerlendirilmiştir.

1.2. Çalışmanın Kapsamı

Tez çalışması beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde konuya genel bir giriş yapılmasının ardından araştırmanın amacı, yöntemi ve kapsamı hakkında bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde kıyı mekanı ve tasarımı kavramı ele alınmıştır. Kıyı mekanının tanımından sonra kıyıların rekreasyonel amaçlı düzenlenmesi ve kıyı mekanlarının çeşitlerine değinilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde çalışma alanı olan Boğaziçi "Boğaziçi kıyı bandını rekreasyonel kullanım açısından değerlendirilmesi kapsamında incelenmiştir. Bu bölümde Boğaziçi'nin konumuna, doğal özelliklerine, arazi kullanımına ve tarihsel gelişimine yer verilmektedir.

Tez çalışmasının dördüncü bölümünde Boğaziçi'nde rekreasyonel kullanımın kullanıcılar tarafından değerlendirilmesine ilişkin yapılan anket ve değerlendirmelere yer verilmiştir. Kullanıcıların sosyo demografik, kullanım ve algısal özelliklerine yönelik sorularla kullanıcıların istek ve ihtiyaçları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Son olarak beşinci bölümde tez çalışması ile ilgili varılmış olan sonuçlara ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

2. KIYI MEKANI VE TASARIMI

2.1. KIYI MEKANININ TANIMI VE KIYILARIN REKREASYONEL AMAÇLI KULLANIMI

Kıyı; deniz, göl ve akarsuların kara ile birleştiği yerde uzanan ve kendine özgü niteliklere sahip olan bir mekan olarak kabul edilir.

Görsel bir mekan olarak ele alındığında ise kıyı denizde ufuk çizgisine, kıyıda silüet çizgisine dayanan ve üçüncü boyutta havaya ve su altına doğru devam eden bir bütündür. Genellikle kara ve deniz ulaşım hareketlerinin birleşim noktası olan kıyı mekanı, ekonomik faaliyetlerin ve nüfusun yerleşmek için yarıştığı bir alandır. Ayrıca kıyı mekanı doğal değerleri ve güzellikleri ile sağlık ve rekreasyon fonksiyonlarının da yoğunlaştığı bir çekim noktasıdır.

Kıyının morfolojisi, jeolojisi, eğim ve yüksekliği, iklim özellikleri, yerleşmeler, insan eylemleri birbirini tamamlayan ve bu etkileşimi devam ettiren özelliklerdir. Kıyı mekanı, kenarında oluşan bir kente, genel bir görünüm, fazladan bir ulaşım ve taşınım olanağı, yeşil dokudan bağımsız bir dinlenme ve yenilenme imkanı kazandırır.

Su insanlığın var olmasından bu yana daima insanın hayatını kolaylaştıran temel bir unsur olarak, savunmadan ulaşım, ticaretten sanayiye kadar birçok önemli görevler üstlenmiştir. Kent ile kıyı arasında tarih boyunca olagelen yakın ilişki süreç içinde kentin hoş zengin ve önemli bir simgesi haline gelmiştir. Günümüzde birçok büyük metropolün, büyük tersanelerin, sanayi bölgelerinin, ticaret ve kültür kökenli kentlerin, liman olmanın getirdiği üstünlükler nedeniyle kıyı boylarında geliştiği görülmektedir. Kıyıların sahip olduğu önemli potansiyeller, her dönemde hem toplum, hem de yabancı turistler ve tüccarlar için çekim kaynağı olmuş ve yaşamsal fonksiyonlarla donatılmış olan çok zengin aktivitelere sahip olan kıyılar, her dönemde güçlü ilişki içinde oldukları kentte önemli bir gelişim ve değişim unsuru olmuştur.

18. ve 19. yy.da sanayiinin şehir ve toplumlarda hakim hale gelmesi bütün yerleşmelere yeni boyutlar kazandırmıştır. Kıyıda ticaretle başlayan yakın ilişkiler doğal bir kaynak olan denizin zenginliklerinden kıyı aracılığı ile yararlanmayı mümkün kılmıştır. Bu nedenle kıyı birçok faaliyetin yerleşmek için yarıştığı bir mekan olmuştur.

Metropolitan alanlarda kıyı mekanından yararlanma doğrudan ve dolaylı yoldan olmak üzere iki şekilde sağlanabilmektedir. Kıyı mekanında yer alan sanayi, ulaşım, turizm gibi kullanımlar ve bunların üretimlerinden yararlanma dolaylı yoldan yararlanmayı oluştururken, toplumun her kesiminin kullanabilmesi için oluşturulmuş, dinlenme ve eğlenme amaçlı kullanımlarda doğrudan doğruya yararlanmayı oluşturmaktadır.

Günümüzde kentleşmedeki yoğun artış, halkın rekreasyonel ihtiyaçlarındaki artış ve değişimler, turizm ve ulaşım gereksinimleri kıyılara duyulan ihtiyacı büyük ölçüde arttırmıştır. Zamanla mevcut sanayii kuruluşlarının şehir dışına taşınması, yeni kurulacaklar içinde şehir dışında yerler aranmaya başlanması, gelişen teknoloji, ekonomik ve politik çıkarlarla kopan kent- kıyı ilişkisinin yeniden sağlanması için bir fırsat oluşturmıştır.

2.2. KIYI ALANLARININ REKREASYONEL AMAÇLI DÜZENLENMESİ

1970'lerde başlayan su ve su kaynaklarının temizlenmesi hareketi ile terk edilen kıyı mekanlarında konutlar, büyük alışveriş merkezleri, turizm alanları, marina gibi kullanımlar oluşturulmaya başlanmıştır. Dünyadaki gelişmeler doğrultusunda kıyılarla ilgili üç temel yaklaşım mevcuttur. Bunlardan birincisi kıyılarda ekonomik faaliyetlerin ön planda tutulduğu yaklaşımlar, ikincisi kıyı bölgesindeki sosyal yapıya bağlı turistik ve kültürel faaliyetlerin oluşturduğu sosyal ve kültürel yaklaşımlar, üçüncüsü ise kıyılarda sanayiinin yol açtığı kirliliğin insan yaşamı üzerindeki olumsuz etkilerini kapsayan çevresel ve ekolojik yaklaşımlardır.

Dünyanın birçok yerinde kıyı alanlarının yeniden canlandırılmasına aşağıda belirtilen amaçlar sayılabilir.(Bender, 1989)

2.2.1. Kıyı Alanlarının Düzenlenmesindeki Amaçlar

Ekonomik Yönden

- 1- Turistleri cezbetmek açısından şehir merkezi kıyı şeridinin geliştirilmesi,
- 2- Ticari amaçlı kıyı alanı karakterini desteklemek
- 3- Liman bölgesini eğlencenin kaynağı yapmak,

Estetik Yönden

- 1- Toplumun karakter ve atmosferini korumak ve güçlendirmek,
- 2- Şehrin tarihi alanlarının vurgulanması,

Kullanım Yönünden

- 1- Kıyı şeridi alanlarının 24 saat kullanımını sağlayacak aktivitelerin sağlanması
- 2- İnsanları bütün mevsimler boyunca hafta içi ve hafta sonu, günün her saatinde çekmek için cezp edici alanlar, özellikler ve olanaklar sunmak.
- 3- Tek bir amaca ait kullanımdan çok geniş ölçüde bir kullanıma imkan verecek umuma açık kıyı bölgesi alanları yaratmak
- 4- Yoğun kullanımı sağlamak için umumi rekreasyon ve suya bağlı endüstri ve ticari kullanımlarla birbirine uyan özel ikamet alanlarını arttırmak,
- 4- Balık tutma, sandal ve gemi eğlence yerleri gibi suya dayalı aktivitelere geniş çaplı katılım için fırsatları arttırmak,
- 5- Dinlenme gibi pasif rekreasyon özellikleri için kıyı bölgesinde sakin alanlar yaratmak
- 6- Çevresel kaliteyi yükseltmek

Ulaşım Yönünden

- 1- Tüm kıyı alanlarını birbirleriyle ve şehir merkezi ile bağlayacak dolaşım bağlantıları , güvenli ve yararlı yaya ve bisiklet geçiş sistemi kurmak,
- 2- En yakın kıyı alanı civarında yeni park yeri olanakları sunmak.
- 3- Tüm kıyı bölgesine özürlü insanlar için geçiş vermek,
- 4- Şehir merkezini liman bölgesine bağlayacak geçiş yolları açmak,

Kıyı alanları 7 farklı sınıfa ayrılmaktadır. İlki tarihi önem taşıyan kıyı alanlarından oluşa Tarihi Kıyı Alanları(Historic Waterfront), ikincisi konut, ticaret alanıve rekreasyon gibi bir çok kullanımı bir arada barındıran Çok Amaçlı Kıyı Alanları(Mixed Use Waterfront), üçüncüsü yeşil alanlar ile eğlence ve dinlenme alanlarının oluşturduğu Rekreasyonel Kıyı Alanları(Recreational Waterfront), dördüncüsü doğal özelliklerini kaybetmemiş Çevresel Kıyı Alanları(Environmental Waterfront), beşincisi ticari amaçlara hizmet eden Ticari Amaçlı Kıyı Alanları(Working Waterfront), altıncısı konut alanı olarak kullanılan İkamete Açık Kıyı Alanları(Residential Waterfront) ve yedincisi de sahip olduğu kültürel özellikleriyle ön planda olan Kültürel Kıyı Alanları(Cultural Waterfront)'dur.

Rekreasyonel amaçlı kıyı alanlarında mevcut kıyı kullanımının eğlenme, dinlenme ve park gibi yeşil alanlara dönüştürülmesi söz konusudur. Dünyadaki bir çok örneğinde, kıyı alanı olma özelliğini sanayii ve endüstriyel faaliyetler gibi başka amaçlar için kullanılması nedeniyle yitirmiş olan alanlar halkın 24 saat erişebilirliğinin sağlanması amacıyla rekreasyonel kullanıma dönüştürülmüşlerdir.

Bir kıyı alanında yürüyüş, oturma, dinlenme, balık tutma ve manzara seyretme gibi halkın her kesimine ve değişik yaş gruplarına hitap edecek rekreasyonel aktiviteler yer alabilmektedir. Bunlar kendi içinde pasif ve aktif rekreasyonel faaliyetler olarak ikiye ayrılır ki yürüyüş, balık tutma aktif, oturma, dinlenme ve manzara seyretme de pasif bölümü oluşturur. Kıyı alanı boyunca bu tip aktivitelerin homojen olarak dağılması insanları her mevsim hafta içi ve hafta sonu, günün her saatinde kıyı alanına çekmek açısından önemlidir. Tek bir ihtiyaca hitap eden kullanımdan çok geniş ölçüde kullanıma imkan verecek rekreasyon alanları yaratılması halkın kıyıyı daha aktif olarak kullanmasını sağlamaktadır.aynı zamanda kıyı alanlarının hem birbirleriyle hem de şehir merkeziyle gerek yürüyüş ve bisiklet gibi aktif rekreasyona da imkan tanıyacak geçiş yollarıyla bağlanması ve ayrıca dinlenme gibi pasif rekreasyon aktiviteleri içinde kıyı bölgesinde sakin alanların yaratılması kıyıların 24 saat kullanımını desteklemeye yönelik çalışmaların başında gelmektedir.

3. BOĞAZIÇI KIYI ŞERİDİNİN ÖZELLİKLERİ

3.1. BOĞAZIÇI'NIN KONUMU

İstanbul boğazı coğrafi bakımdan Türkiye'nin Marmara bölgesinde bulunmaktadır. Boğaziçi hem Asya ile Avrupa kıtasını, hem de Karadeniz ile Akdeniz'i birbirine bağlayan bir geçit vazifesi görmektedir. (Yazıcıoğlu,1980) Genişliği en dar yerinde (Anadolu ve Rumeli Hisarları arası) 698 m olup Boğazın Karadeniz'e açıldığı yerde bu mesafe 3600 m.ye kadar çıkmaktadır. Boğaziçi güneyde Tophane –Salacak hattı ile başlayarak, kuzeyde Anadolu ve Rumeli feneri hattına kadar uzanmaktadır.

3.2. DOĞAL ÖZELLİKLER

3.2.1. Topografya

Boğaziçi peyzajı morfolojik yapı açısından dinamik bir görünüme sahiptir. “Boğazın her iki yakasının silüet çizgisi, iç silüetleri ve arazi kitlelerinin meydana getirdiği plastik bünye, Boğaziçi mekanının temel yapısıdır. (Aran, 1974)

Boğaziçi alanı arazi yapısındaki hareketliliğe bağlı olarak oldukça engebelidir. Kıyı kesimleri deniz seviyesinde seyreden arazi iç kesimlere doğru hızla yükselmektedir. Sahilden sonra ki kısımlarda eğim %10'dan fazladır ve yer yer %30'u aşmaktadır. Doğu yakasında bu eğim %15'den başlayarak kuzeye doğru artış gösterir. Eğim akarsu ağızlarında %15 civarındadır. Boğaz'ın her iki yakasında birbirine karşılıklı gelen alanlarda bulunan vadiler çoğunlukla derindir. Bunlar Rumeli yakasında Ortaköy Vadisi (Resim 3.1), Baltalimanı, İstinye, Tarabya, Büyükdere, Sarıyer ve Rumeli Kavak'ında yer alan vadilerdir. Anadolu yakasında ise Kuzguncuk, Çengelköy, Göksu, Kanlıca, Küçüksu, Paşabahçe ve Beykoz mevkieindeki vadilerdir. Tüm vadiler aynı zamanda birer dere yatağıdır.

Resim 3.1 Ortaköy

Boğaziçi alanında pek çok küçük ve büyük tepeler bulunmaktadır. Boğaziçi'nde en büyük tepeler doğu yakasındadır. Büyük Çamlıca tepesi 262 m, Yuşa tepesi 201 m.dir. Batıda Rumeli Kavağı ve Sarıyer, doğuda Beykoz sırtları en dik yamaçlardır. 200 m.den itibaren ise arazi kısmen plato karakteri kazanmakta, suya doğru olan uzantılar kıyıda sayısız koy ve burunları meydana getirmektedir.

3.2.2. Jeoloji

İstanbul Boğaziçi Alanının temel jeolojisi kuzeyde volkanik kayalardan, devon şistleri ve kum taşından oluşmuştur. Kıyıları oluşturan kayalar Boğaziçi kuzey ağzı yakınında ilk zaman sonuna ait andezit, lav ve tüfler gibi volkanik unsurlardır. Diğer kısımlar ise, birinci zaman ortalarına ait killi şist, kumtaşı, mavi renkli kireç taşı gibi maddelerden ibarettir. Bu toprakta önemli miktarda deniz hidrati ile az miktarda humus bulunmaktadır.

Vadilerde derin alüvyon yatakları bulunmakla beraber, vadi kenarları bitki örtüsünden arındığı zaman karalarda temel taşların görüldüğü ince topraklar vardır. Vadilerin pek çoğunda Boğaziçi'ne akan dereler yer almaktadır.

3.2.3. Hidroloji

Deniz altı topografyasının özelliklerinden dolayı Boğaziçi'nde bir nehir akıntısı görünümü izlenir. Boğaz suyu derinliği orta kısımda 36 m. ile 95 m. kıyılarda 2 ile 70 m. arasındadır. Su sıcaklığı Ağustos ayında 23 C°, tuzluluk oranı ise 19 gr/lt'dir. Karadeniz'in fazla suyu Marmara'ya doğru akarken bir su üstü akıntısı oluşur. Bu akıntı Kandilli önlerinde 1.45 m/sn 'ye ulaşır, daha sonra Sarayburnu'nda kırılır. (Çubuk, 1978) Bunun yanında burunlara çarpıp geri dönen akıntılar ise Arnavutköy'e kadar ulaşır. (Resim 3.2) Bu akıntılara kanal adı verilir. Bu akıntılar Marmara'dan Karadeniz doğrultusunda akarken Kuzguncuk önlerinde 1.22 m/sn'ye ulaşırlar.

Resim 3.2 Arnavutköy

Boğaziçi'ne dökülen akarsu ve kollarının yayıldığı alan içinde kanalizasyon ve sanayi atıklarının akıtılması dolayısıyla Boğaz suyu kirlilik sınır değerlerini aşacak bir kirlenme seviyesine ulaşmış ve kıyılar zamanla dolmaya başlayarak su altı topografik özellikleri bozulmuştur. (Uslu, 1988)

3.2.4. İklim

Boğaziçi yüksek ve alçak olmak üzere iki farklı basınç sistemi ile biri poyraz diğeri lodos olan iki değişik rüzgar sisteminin etkisi altındadır. Boğaz yılın büyük bir

bölümünde kuzey rüzgarları, diğer kısmında ise güney-batı yönlü lodosun etkisi altındadır.

Yazın ılık ve kuru bir iklim, kışın ise Orta Avrupa basınç koşulları hakimdir. Boğaziçi Marmara mıntıkası iklimine girer. Akdeniz ve Orta Avrupa iklim şartları arasında bir durum gösterir. Boğaziçi'nin kuzey kısmı Batı Karadeniz sahil iklimi karakterindedir, güney tarafı ise Akdeniz iklimini andırır. Rüzgar ekseriya boğazın şekline uygun olarak kuzey-kuzeydoğu veya güney-güneybatıdan eser. Nadiren boğaza dik bir doğrultu alır. Boğazın normal havası kuzeyden 2-9 m/san. hızla esen rüzgardır.

Boğazın akıntı hızı da mevcut rüzgar yönü ile aynı olup, rüzgar hızına bağlı olarak artar yada azalır. Yaz aylarında ise hakim rüzgar daima kuzeydoğudan geçer. Fırtınalarda ise poyraz ve lodos eşit miktarlardadır. Yazın serin, kışın ise soğuk hava şartlarını oluşturan poyraz Mayıs başından Ağustos'a kadar ortalama 2.9 m/sn hızla eser. Kışın oluşturduğu yumuşak hava ve yazın ise Marmara'dan sıcak ve boğucu hava getirmesi açısından Lodos etkin bir rüzgar görünümündedir. İlkbahar serin, yaz sıcak, sonbahar ılık, kış şiddetli geçer. Yılın en soğuk ayları Ocak- Şubat, en sıcak ayları Temmuz-Ağustos'tur. Nisan sonundan Kasım sonuna kadar ısı 10 C°'nin altına düşmez. Boğaziçi'nde topografyanın da derin vadilere yayılmış ve genellikle konveks bir karakter göstermesinin kirli hava birikimini önlemesi açısından önemli etkisi vardır. (Erinç, 1974)

Sis özellikle ulaşım açısından önemli bir olgudur ve aynı zamanda soğuk mevsimlerin başlangıcını da tanımlar. Sis genellikle Ekim ve Kasım ayları arasında görülür. (Çubuk, 1978) İlk kırağı Aralık, Mart veya Nisan da düşer. Çiğ'e kışın en az sonbaharda en fazla rastlanır. Çiğ yazında boldur ve bu durum yaz kuraklığının tesirini kısmen hafifletmektedir. Yazlar yağmurca fakir geçer. Yaz aylarında 20 mm/km2'den az yağmur alan Boğaziçi'nde Temmuz, Ağustos kurak aylardır. (Çubuk, 1978) Bu mevsimde yağış olursa şiddetli bir yağmur ve bazen de dolu şeklinde düşer. Sonbaharda fazla su bırakan oldukça sürekli yağışlar olur. Yıllık yağışın büyük bir kısmı kışa aittir. Ay itibarıyla en fazla Aralık ta yağış olur. İlkbahar yağışlarının çoğu sürekli fakat az şiddetlidir. Boğaz içinde yağış yüksekliği kuzeye doğru, kuraklık ise güneye doğru artar. Kar yağışı daha ziyade Ocak-Şubat'ta görülür. İstanbul da sene içinde en çok 19 gün karlı geçer. (Çubuk, 1978)

3.2.5. Bitki Örtüsü

Boğaziçi'nde amaç etkili, doğal fizyonomiye uyan karakteristik bitkilerle bir yeşil doku sistemi oluşturmaktır. İklim özellikleri, arazi morfolojisi, bakılar açısından farklılıklar gösteren İstanbul Boğazı ve çevresi son derece zengin bir floristik yapıya sahiptir. Boğaziçi'nde doğal bitki örtüsü maki ve ormanlardır. Yapay doku arasında korular ve parklar sayılabilir. (Aslan, 1989)

3.3. ARAZİ KULLANIMI VE ULAŞIM

Boğaziçi'nde ulaşım deniz ve kara olmak üzere iki türdür. Bunlardan kara ulaşımı toplu taşıma ve özel araç olmak üzere Boğaz köprülerinden sağlanmaktadır. 1973 yılında I. ve 1989 yılında da II. Boğaz köprüsünün ve bunlara bağlı otoyolların hizmete girmesiyle Boğazın her iki yakasındaki arazi kullanımı olumsuz etkilenmiş, aynı zamanda Boğaziçi deniz yolunun önemini de azaltmıştır.

Resim 3.3 İstinye

Boğaziçi'de deniz ulaşımı önemli bir yer tutmaktadır. 1800'lü yıllarda buharlı gemilerin Boğaziçi'nde ulaşımı sağlaması deniz ulaşımını daha da önemli kılmıştır. Boğazda ilk Türk vapuru 1844 de çalışmaya başlamıştır. 1850 yılında 6 gemi ile Şirket-i Hayriye'nin kurulmasıyla Anadolu yakasına rağbet artmıştır. (Şehsuvaroğlu,

1965) Şirket vapurları işlemeye başlayınca bu sıralamada değişiklik olmuş ve uzak köyler saygınlık kazanmıştır. Mart 1851'de Boğazdaki son iskele İstinye iken (Resim3.3) I.Dünya Savaşında son iskeleler Yeniköy ve Beykoz olmuştur. Cumhuriyetten sonra gelişen İstanbul'da Şirket-i Hayriye'nin yerine Denizcilik Bankası Şehir Hatları İşletmeleri seferler düzenlemeye başlamıştır. (Eldem, 1979)

Günümüzde deniz ulaşımı önemli bir yer tutmasına rağmen yolculukların %90'ı boğaz dışındaki 6 iskele arasında gerçekleşmektedir. (Karaköy, Haydarpaşa, Kadıköy, Üsküdar, Eminönü ve Beşiktaş) Boğazdaki iskelelerde inip binen yolcu sayısı çok azdır. Bunun nedenleri iskelelerin toplu taşıma sistemleriyle yeterince beslenememeleri, vapurların sayısındaki eksiklik ve yavaşlığı, iskelelerin ahşap olması nedeni ile büyük gemilerin yaklaşamaması, köprülerin inşaatı ile kara ulaşımının teşvik edilmesi verilebilir.

Boğaziçi köylerinde balıkçılık faaliyeti görüldüğünden kıyıda iskele çekçek yerleri bakım onarımın yapıldığı yerler ve uygun koylarda yat iskeleleri gibi birçok kullanım göze çarpmaktadır.(Koçu, 1958-1971)

Resim 3.4 Kuzuncuk

Boğaziçi'nin kıyı kesiminde her iki yakada da kıyıya paralel olarak birkaç yapılık gruplar halinde yada tek tek köy yerleşmeleri yer almaktadır. Sahil kesimindeki

yapılar daha çok yüksek, iç kesimlerdekiler ise orta gelir grupları tarafından kullanılmaktadır.

Anadolu yakasında ise Kuzguncuk, (Resim 3.4) Beylerbeyi, Çengelköy, Göksu, Küçüküsu, Kanlıca, Paşabahçe ve Beykoz planlı konut alanlarının toplandığı alanlardır.(Bkz. Harita 3.1)

Genellikle yerleşmeye uygun görülmeyen vadilerde ve tepelerde yer yer gecekonduların rastlanmaktadır.

Sahil yolu için yapılan dolgu alanlardan, yol dışında kalan boyutsuz parsellere birer kıyı parkı görüntüsü verilmeye çalışılmaktadır.

Bu parklar Rumeli yakasında Beşiktaş, Ortaköy, Kuruçeşme, Arnavutköy, Bebek, Aşiyan, Baltalimanı (Resim 3.5), Yeniköy, Sarıyer, Anadolu yakasında ise Üsküdar, Kuzguncuk, Beylerbeyi, Çengelköy, Kuleli ve Beykoz da yer almaktadır.(Bkz. Harita 3.1)

Resim 3.5 Baltalimanı

Boğaziçi'nde yer alan depolama alanlarının çoğunun sanayi faaliyetleri ile ilişkisi yoktur. Depo edilen maddelerin sadece ticari amaçla satışlarına kadar muhafazası amacıyla kurulmuşlardır. İlk depolama alanları deniz ulaşımının kullanılması ile

birlikte ortaya çıkmıştır. İlk kömür deposu 1870’de Kuruçeşme’de kurulmuştur. 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu ile depolama alanlarının kaldırılmasına karar verilmiş, 1988’de bu depolar kaldırılmıştır. 1989 yılında da park olarak düzenlenmiş ve kamunun kullanımına sunulmuştur. Kıyılardaki depolar zaten dar olan kıyı şeridinin rekreasyonel potansiyelini büyük ölçüde azaltmaktadır.

Boğaziçi alanında geçmiş dönemde daha çok sanayi tesisi bulunmakla beraber yasa gereği bu tesislerin alan dışına çıkarılmasından sonra hala varlığını sürdürenler bulunmaktadır. (Bkz. Harita 3.1)

Ticaret birimleri yerel ihtiyaçlara cevap veren ve merkezi iş alanında bulunan ticaret birimleri olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Diğer ticaret birimlerinden bir çoğu eski köy yerleşmelerinin ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yerleşme içinde kurumuşlardır.

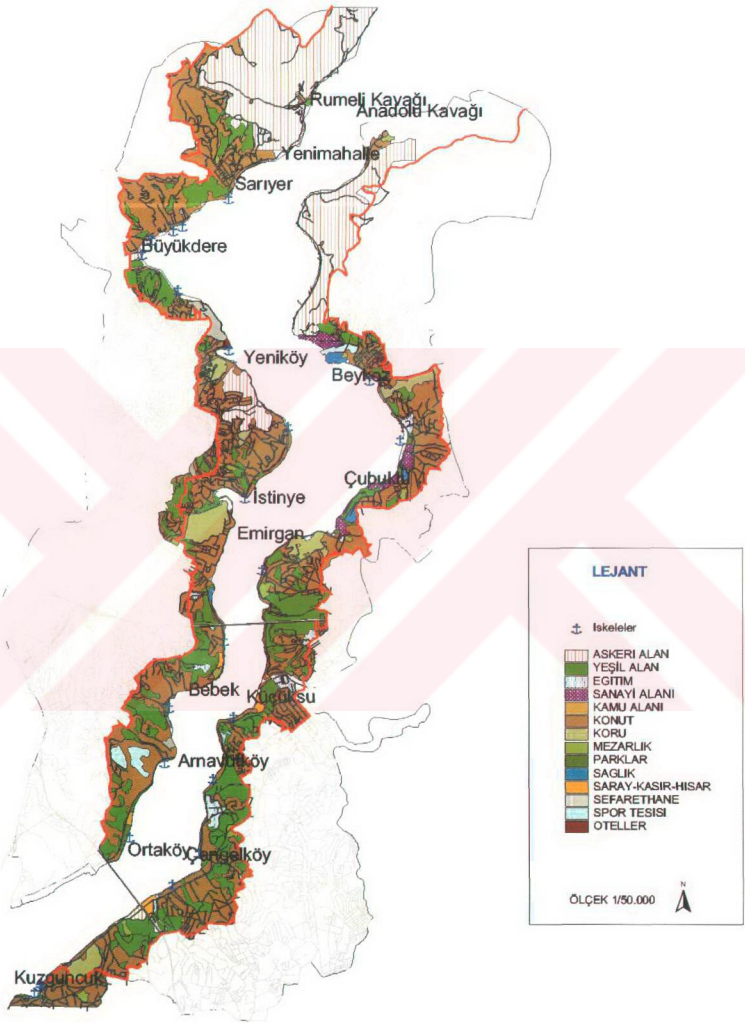
Boğaziçi mekanının topografyası, iklimi, peyzajı ve tarihi onu önemli kılan özelliklerindendir. Bu özelliklerinden dolayı turizm için çekici bir yer halini almıştır. Özellikle tarihi özellikleri su ve yeşille bütünleşen yalıları, köşkleri, kasırları, görsel özellikleri yabancı turistleri çekmektedir. Turizm ile birlikte rekreasyonel hizmet ve faaliyetlerde beraberinde gelmektedir.(Hatipoğlu, 1997)

Boğaziçi mekanı manzara seyir, gezi, yüzmeye, balık avlama, kıyı boyunca yer alan gazino, çay bahçesi, kır kahvesi ve lokanta gibi tesislerden istifade etme ve yürüyüş gibi amaçlarla kullanılmaktadır. Yamaç tepelerinde ve manzara noktalarında yer alan gazino ve lokantalarda vardır. (Bkz. Harita 3.2) Bunlar genelde yüksek gelir gurubuna hitap etmektedir. Çocuk bahçeleri ve parklar sahil kesiminde çok kullanılabilmektedir. Genel olarak Boğaziçi’nin rekreasyon amaçlı kullanılan yeşil dokusunu büyük korular ve parklar oluşturmaktadır.(Bkz. Harita 3.3)

1983’de Boğaziçi Kanununun çıkması ile bütün koru alanları koruma altına alınmış.

Özellikle turizme hizmet eden otel, motel ve pansiyonların kullanımındaki oranları düşüktür.

ARAZİ KULLANIM PAFTASI

YEŞİL ALANLAR PAFTASI

Resim 3.6 Tarabya

Plaj ve kıyılarda açık plaj tesisleri birkaç yer dışında büyük bir çoğunlukla görülmemektedir. Kıyı topografyasının birden derinleşmesi kumsala izin vermemektedir. Kıyı topografyasının girintili çıkıntılı olması Büyükdere, Tarabya (Resim 3.6), İstinye, Bebek, Kanlıca, Beykoz birçok koyu meydana getirmiştir.

3.4. TARİHSEL GELİŞİM

3.4.1. Bizans Dönemi

Boğaziçi'nin gelişimini ancak antik çağdan bu yana izleme olanağı olmuştur. Boğaziçi'nde Grek ve Roma çağlarında Bizans öncesindeki devre ait önemli bir yerleşmeye rastlanmamıştır. M.Ö. 196 öncesinde Boğaziçi kıyıları da birkaç köy ve çok sayıda sunak olduğu belirtilmiştir. (Çubuk, 1978) Ticaret ve gemicilikle meşgul olan ve Karadeniz sahillerinde çeşitli ticaret kolonileri kuran Eski Yunanlılar kendilerine korku veren Karadeniz'e çıkmadan önce geçit yerleri olan Boğaziçi'nde ilah ve ilahelerine adaklarda bulunup dua edebilmeleri için birçok adak yeri ve tapınaklar tesis etmişlerdir.

Bizans döneminde Boğaziçi yerleşimi sürekli olarak hücum ve saldırıların tehdidi altında bulunduğu için şehrin surların dışında yerleşmesine cesaret edilememiştir.

(Ayverdi, 1969) Bizans döneminde küçük köy yerleşmelerinin kentle organik bir ilişkisi olmamıştır. Bu nedenle tam bir Boğaziçi medeniyeti meydana gelmemiştir. Bizans döneminde Boğaziçi yerleşmesinin iki ögesi vardır. Biri kentten bağımsız küçük köyler diğeri de İmparator ve saraya mensup kişilerin yaptırmış olduğu saray veya büyük konutlar, manastır, kilise gibi dini yapılarıdır. Bizanslılar Eski Yunan adak yerlerine kiliseler inşa etmişler, birkaç manastır yapmışlardır. Bazı koylarda donanmaları ve yazlık sarayları vardır. Bunların haricinde Boğaziçi'nde korunaklı koyların güneye bakan yamaçlarında ziraatçılık ve balıkçılıkla geçinen toplulukların yer aldığı köy yerleşmeleri görülmektedir.(Pardoe, 1938)

3.4.2. Osmanlı Dönemi

Boğaziçi'nde bir yaşam uygarlığının oluşması Osmanlılar döneminde başlamış, mimari ve doğal çevre ile ilişkisi de yine aynı dönemde önem kazanmıştır. 15. yy'da Boğaziçi mekanını yönlendirecek mekansal özellikler başlamıştır. Boğaziçi Türklerin gelişiyile 16. yüzyıldan itibaren İstanbul'un bir parçası olmaya başlamıştır. 16. yüzyıldan başlayarak Boğaziçi yerleşmesi kıyıdaki yazlık, iç kesimlerde çiftlik ve küçük köy yerleşmeleri ile Bizans döneminden farklıdır. Osmanlılar zamanında kasabalar arası yerleşim kıyı şeridinde toplanmıştır. Daha sonra bu ahşap yapılar İstanbul'un sembolü halini almış ve şehrin imajını oluşturmuştur. Sahil bandındaki yerleşimlerin arası orman, meyve bahçesi ve tarlalarla kaplıdır. 17.yy'da Boğazın karakteristik yerleşme düzeni yavaş yavaş oluşmaya başlamıştır. Bu devirde hatta daha sonraları buralardaki yerleşmelerin şehir içi gibi yoğun değil, fakat bağlar bahçeler içinde daha seyrek olduğu bilinmektedir. Yüzyıl başında iskana açılan Boğaziçi'nde yalılar Büyükdere ve Paşabahçe'ye kadar yayılmışlardır. 19.yüzyılda Boğaz en parlak sayılabilecek devrine ulaşmıştır. Yalı haricindeki anıtsal yapıların önemli bir bölümü, yüzyılın ikinci yarısında yapılmıştır. II. Mahmut zamanındaki büyük Pera yangını dolayısıyla Fransız ve İngiliz sefarethaneleri, bir süre boğazın Rumeli yakasına taşınınca, diğer bazı sefarethanelerin ve azınlıkların yazlıkları da Rumeli yakasına inşa edilmeye başlanmıştır.(Kuban, 1974)

Dolmabahçe denizin doldurulması ile kazanılmış bir alandır.16. yüzyılda Dolmabahçe'den Beşiktaş'a kadar olan alan içinde pek çok kasır ve saray inşa edilmiştir. Beşiktaş aynı zamanda tüm deniz seferlerinin de başlangıç noktası olan önemli bir geçit yeri idi. Çok önemli yalılara ve alçak bayırlar üzerinde kat kat kurulmuş bağlı bahçeli mahallelere sahipti.

Ortaköy tüm dinleri barındıran önemli bir merkez ve boğazın Rumeli sahilinin ilk burnu olan eski bir padişah mesiresidir. 17. yüzyılda deniz ulaşımı şehir yaşantısının önemli bir parçası haline gelmiştir. İstinye koyu Cenevizliler, Bizanslılar ve Osmanlılar için önemli bir liman ve aynı zamanda deniz  ss  olmuştur.

Eskiden gayrimüslimlerin oturduğu Ortaköy'de Evliya  elebi zamanında deniz kenarında ve Ortaköy deresinin iki tarafında kat kat yahl r ve bağlı bahçeli saraylar bulunuyordu. şimdi ise Arnavutköy aħřap evler, balıkçı tekneleri ve sahil boyunca uzanan balık restoranlarından oluşmaktadır.

Resim 3.7 Kuruçeşme

Evliya  elebi'ye göre Kuruçeşme içinde bir cami ve hamamı olan bir islam mahallesi idi. Kuruçeşme son yıllara kadar kömür, kum ve mıcır deposu olarak kullanılmasına karşılık daha sonra kaldırılarak yeniden canlandırılmış ve bir park haline gelmiştir. (Resim 3.7)

Arnavutköy Bizans döneminde pek çok kilisesi bulunduğu için melekler şehri olarak anılmış, Bizans döneminde bağları, Osmanlı döneminde de çiçekleri ve martıları ile

ün kazanmıştır. 17. yüzyılda deniz ulaşımı şehir yaşantısının önemli bir parçası haline gelmiştir.

Resim 3.8 Rumeli Hisarı

17.yy'da bağlı bahçeli bayındır konutları olan Arnavutköy'de hiç müslüman oturmadığından cami, medrese ve imaret yoktu. Arnavutköy Bebek arasında sahil boyunca Türklere ait bahçeler ve yalılar vardı.(Erdener, 1993-1994)

Bebek ve Baltalimanı kıyıları arasındaki burunda sahilden itibaren sarp bir yamaç üzerinde 1452'de Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılan Rumeli Hisarı vardır. (Resim 3.8) Bizans devrinde burada bir hapisane birde manastır vardı. Hisar çevresinde bağırsız, bahçesiz kayalık zemin üzerinde kat kat konutlar, dükkanlar, cami ve hamam yer almaktaydı. Fatih döneminde Baltalimanı İstanbul'un kuşatılması sırasında gemilerin karadan Haliç'e indirilmesindeki ilk hareket noktası idi. Evliya Çelebi'ye göre 17.yy'da Baltalimanı bahçe ve konakları ile güzel bir yer idi. 18. yüzyıla gelindiğinde tamamen Türklere ait, nüfusu pek az olan bir yerleşim olmuştur. 1798'de gayri müslümler de burada evler yaptırmıştır.

Turing tarafından Emirgan bahçeleri restore edilmiş Pembe Köşk, Beyaz köşk ve kır bahçeleri gibi İstanbul'un dinlenme mekanları ortaya çıkmıştır.(Deleon, 2003)

İstinye Koyu Boğaziçi'nin doğal limanıdır. Osmanlı devrinde de kalafat işleri için kullanılmaktaydı. 17.yy'da İstinye Rumların ve Müslümanların oturduğu bir koydu.

Resim 3.9 Yeniköy

İstinye'den Yeniköy'e kadar uzanan Köşk, Yalı ve bahçelerle dolu sahil her devirde bayındır idi. (Resim 3.9) Koy sonundaki çayırılık ise mesire olarak kullanılıyordu. İstinye tepelerinde kireç ve taş ocakları vardı. Bunlar çömlekçilikte kullanılırdı. 1520-1566 yılları arasında Kanuni döneminde imar edilen Yeniköy 17. yüzyılda bağ ve bahçelerle donatılmış olup, Trabzon'lu Müslüman halkının denizcilik ve ticaretle uğraştıkları ve bazılarının da gemi sahibi oldukları bir yerdi. II. Mahmut döneminde ise burası Rum zenginlerinin yaptırdığı güzel yalılarla Yeniköy'ün kuzeyindeki vadide Kalender Köşkü ve Bahçesi bulunuyordu. Yeniköy lüks restoranlar ve yalıların yer aldığı gece eğlencelerine imkan tanıyan bir semttir. Uzun bir mesafe boyunca güzel bahçeleri ve parklarıyla sefarethanelerin yazlık bölümlerine rastlanmaktadır.

Tarabya II. Selim döneminde imar edilmiş 18. yüzyılda Boğaziçi'nin en gözde sayfiyesi olmuştur. Tarabya 18. ve 19. yüzyıllarda Fenerli Rumların sayfiyesi olmuş, 19. yüzyılda pek çok sefarethanenin yazlık ikametgahı olarak kullanılmıştır. Tarabya Evliya Çelebi'ye göre 800 konutun yer aldığı Rum zenginleri ve birçok

sefarethanenin yazlık evlerinin bulunduğu bir yerdı. Tarabya Koyu şu anda pek çok sayıda tekneye ve hoş restoranlara ev sahipliği yapmaktadır.

3.Selim zamanında derenin denize döküldüğü koy etrafında yer alan Büyükdere gözde bir eğlence yeri olmuştur. Koyun öbür ucundaki Kırabaç hem bir mesire yeri hem de Sultanların, Ülke ve Avrupa zenginlerinin avlanma yeri olarak ün yapmıştır. 17.yy'da denizciler ve üzüm bağlarıyla uğraşanların yerleştiği mahallelerde 1000 kadar ev, cami, hamam ve dükkânlar yer almaktaydı. 18.yy'da Kırım Savaşından sonraki yıllarda yabancı elçilikler yalılar yaptırmıştır. Aynı zamanda İstanbul'un zengin tüccarlarının da önemsemediği bir semt halini almıştır. Avrupa moda akımları buradan yayılmıştır. Boğaziçi'nde en önemli Belediye örgütü burada bulunuyordu. Halen Büyükdere'de Rusya ve İspanya Sefarethanelerinin yazlık kısımları bulunmaktadır.

17. yüzyılda bahçeleri ve üzüm bağları ile ünlü olan Sarıyer 18. yüzyılda müslüman halkın oluşturduğu bir yerleşme halini almış, Rumeli Kavağında yer alan kale Bizanslılar tarafından Boğaza girişi denetlemek için yapılmıştır. Müslüman olan halk Orta Anadolu lu olup, genellikle üzümculükle uğraşmaktaydı. Rumlar ise meyhaneleri işletmekte, balıkçılık ve denizcilikle uğraşmaktaydı. Memba suları bugün bile çekici mesire yerleridir. Sarıyer bugün çoğunlukla balıkçı ve balıkçı ailelerinin yaşadığı bir yerdir. Sarıyer 18. yüzyıldan itibaren Boğaza Karadeniz'den gelebilecek saldırılara karşı bir savunma yeri olarak düşünölmüş, bu sebeple I. Abdülhamit buraya bir tabya, III. Selim ise bir tahkimat kurdurmuştur. Sarıyer özellikle şifalı suları, çevresinin yeşilliği ve de havasının temizliği ile tanınmış ve hemen her dönemde mesire yeri olmuştur.

Resim 3.10 Rumeli Kavağı

1624'deki Kazak saldırısı Osmanlıları boğazın kuzey ucunda bugünkü Rumeli kavağında kaleler inşa etmeye zorlamıştır. Burada kale ile birlikte muhafızlar için 60 ev, cami ve mescit bulunmaktaydı. Garipçe ve Rumeli Feneri yerleşmeleri ise 17.yy'da Karadeniz'den gelen gemilerin boğaza girerken yağmacıların ellerine düşmemesi için bir güvenlik önlemi olarak kurulmuştu. Rumeli Kavağı şu anda da ana yolla ulaşılabilen kumsal, plaj ve restoranların yer aldığı bir yerdir. (Resim 3.10)

Anadolu Kavağı Anadolu yakasındaki kalenin hemen güneyinde yer alan vapur ulaşımının son bulduğu bir semttir. Cenevizliler tarafından yapılan kale Fatih zamanında restore edilmiştir. Anadolu Kavağı'nın güneyinde Yuşa Tepesinin yer aldığı Macar ve Sütlice semtleri bulunur. Bu tepe tüm Boğazı Marmara'dan Karadeniz'e kadar görmektedir. (Resim 3.11)

15 yy'da Paşabahçe'de 2. Beyazıt has bahçeler kurdurmuştur. 18. yy'da ise Türklerin ikamet ettiği bir yerleşim olmuştur. Paşabahçe'de pek çok fabrika yer almaktadır.

Resim 3.11 Anadolu Kavağı

Anadolu yakasına ait yerleşmelerden olan Beykoz 17. yüzyılda bir liman etrafında gelişmiş ve 800 haneli bir semt halini almıştır. Ayrıca devlet büyüklerinin köşk ve yalıları da burada yer almıştır. Beykoz çayırından başka Fatih'in yaptırmış olduğu Tokat Bahçesi Beykoz'u önemli bir yerleşme yeri haline getirmiştir.

Çubuklu ise 19. yy'a kadar mesire yeri iken Sultan Abdülmecit döneminde halka parasız dağıtılan arazilerle Rum mahallesi halini almıştır. Çubuklu'da gaz dolun tesisleri yer almasına rağmen halen güzel meyvelik arazilere sahiptir. Çubuklu'nun yukarısında Boğaz'ın odak noktalarından biri olan ve 1900 yılında Abbas Hilmi Paşa tarafından yaptırılan Hıdiv Kasrı yer alır.

Yine bu yakada yer alan Anadolu Hisarı da 1390'da I.Beyazıt tarafından yaptırılmıştır. 17.yy'da Anadolu Hisarında müslüman halk ikamet etmekteydi. Göksu deresi ve çevresi önceleri padişaha sonraları ise halka açık bir mesire yeri idi. Göksu ve Küçüksu dereleri arasında Osmanlı döneminde çekiciliği olan çayırılık alanlar ve parklar vardır. Ayrıca Küçüksu bir yüzme yeridir.

Kanlıca 17. yy'da 1200 haneli bir müslüman kasabası idi. Kavacık Mihrabat ormanları ile Saffet Paşa korusu Kanlıca'nın tanınmış mesire yerleriydi.19. yy'da ise Kanlıca'ya Bulgar göçmenler yerleşmiştir. (Resim 3.12)

Resim 3.12 Kanlıca

Kandilli ve Vaniköy arası sıra sıra yalılarla doludur. Kandilli'nin yukarısında Kandilli Kız Lisesi, Vaniköy'ün yukarısında ise Rasathane bulunmaktadır. Vaniköy'ün güney sahilinde ise Kuleli Askeri Lisesi yer alır. (Resim 3.13)

Çengelköy ise 17.yy'da büyük bir köy olarak kurulmuştur. Çengelköy,İstinye koyundan sonraki 2.büyük koydur. 4.Murat döneminde has bahçe olarak düzenlenmiş, 18.ve 19.yy'da burada pek çok yalı inşa edilmiştir.

Beylerbeyi ise 17.yy'ın ortalarında 4.Murat'a ait sarayın yıkılıp arkasından halka satılmasından sonra Türk mahallesi olarak gelişip önem kazanmıştır.

İstanbul'un fethinden sonra Üsküdar bir ticaret merkezi haline gelmiştir. 17.yy'a gelindiğinde ise Rum, Ermeni ve Müslümanlardan oluşan kalabalık bir yerleşim halini almıştır.

Resim 3.13 Kuleli Asker Lisesi

3.4.3. Cumhuriyet Dönemi

1.Dünya Savaşı sonrası İstanbul'a artmaya başlayan göçe 1950 sonrası çok partili hayata geçiş ve sanayileşme ile kırsal kesimden kente göç olayı ile devam etmiş ve gecekondulaşmayı da beraberinde getirmiştir. Boğaziçi İstanbul'un gözde sayfiyesi olmaktan çok sanayileşen ve hızla gecekondulaşan bir yerleşme yeri olmuştur. 1955'de hazırlanan İstanbul Bölge Sanayi Planı ile İstinye, Paşabahçe ve Beykoz sanayi bölgesi dışına çıkarılmıştır. 1969'da ise İstinye tekrar sanayi bölgesi olarak belirlenmiştir. Fakat topografyanın elverişsizliği ve arazi fiyatlarının yüksek olmasından dolayı sanayileşme sınırlı kalmış ,gecekondulaşma ise süratle artmıştır. Bunun ile birlikte ekonomik güce sahip bir kesim özellikle Rumeli yakasını korkunç bir yapılaşmaya sürüklemiştir. (Aslan, 1974) 20 yy'ın başlarında iki yaka arasında araba vapurları çalışmaya başlamıştır. 1950'lerde kıyı bantları halkın malı olarak düşünülmürken 1973'de 1.Boğaziçi Köprüsü'nün yapımı ile yerleşimler ve kıyı bandı arasındaki ilişki tam bir çöküş oluşturmuştur. Gelişmeye paralel olarak yolların yapımı ve endüstrinin kıyı kesiminde çoğalması halkın yararlanmasına engel teşkil ettiği gibi tarihi ve doğal çevreyi de büyük ölçüde tahrip etmiştir. Çevresel kirlilik ve yüksek yoğunluktaki gelişmeler kıyıların sağlıklı kullanımına engel olmuştur. Bu arada yerleşim alanlarının kıyı yolları boyunca (özellikle Asya yakasında) su ile yol arasında yer almaya başlaması halkın kıyıya ulaşımını büyük ölçüde azaltmıştır.

1989’da 2. Boğaz Köprüsünün hizmete girmesi ile şehir kuzeye doğru genişlemeye devam etmiş ve her iki taraftaki arazi kullanımları olumsuz etkilenmiştir.

İstanbul dünyadaki iki ayrı kıtayı birleştiren tek şehirdir.İstanbul’un en önemli karakteristiklerinden biri su ile olan ilişkisidir. Kıyı şeridi ana rekreasyon kaynağıdır. Planlama ile ilgili kuruluşların 1970’lerden beri sürekli olarak planlı gelişimi sağlamak için çeşitli önlemler almışlarsa da ekonomik ve politik baskılar ve düzenlemelerde yapılan tutarsız değişikliklerle uygulamada beklenen başarıya ulaşılamamıştır. 1970’lerden beri Boğaziçi’nin eşsiz güzelliği ve kendine özgü nitelikleri 21.yy başında hızlı kentleşme,buna bağlı toplumsal değişim sonucu betonlaşmış alanlar olarak ortaya çıkmıştır.

3.5. BOĞAZİÇİ’Nİ ETKİLEYEN YASALAR

Boğaziçi’nde planlama ve korumaya ilişkin ilk ciddi uygulama ise 1970 yılında sahil şeridindeki yalıların tescil edilmesi ile ilgili Gayrimenkul, Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun aldığı karar olmuştur. Bu kanun 1972 ‘de revize edilmiştir. Boğaziçi’nin korunmasına yönelik ilk planlama çalışması 15 Temmuz 1971 yılında 1/5000 ölçekli Boğaziçi sahil şeridi (İmar) koruma planı ile olmuş ve Boğaziçi sit alanı ilan edilmiştir. Boğaziçi’ndeki tarihi yalıları ve binaları korumayı amaçlayan bu planda sahil şeridindeki boş parsellerdeki tescilli yapılarla uyumlu olmak koşulu ile maksimum kat yüksekliği 9.50 m olarak belirlenmiştir.

1980 sonrasında Boğaziçi’ne duyulan ilgi artmış ve yasal düzenlemeler buna paralel olarak hız kazanmıştır. 1982 yılındaki revizyonda Boğaziçi sahil şeridi, Öngörünüm (4300 ha), Geri görünüm (10000ha), ve Etkilenme bölgesi (5300 ha) olmak üzere dört bölgeye ayrılmıştır. (Gülersoy, 1994)

Boğaziçi sahil şeridi Boğaziçi kenar kıyı çizgisi ile 22.07.1983 tarihli 1/5000 ölçekli nazım planında gösterilen hat arasında kalan bölgedir.

Boğaziçi öngörünüm bölgesi Boğaziçi sahil şeridine bitişik olan ve 22.07.1983 tarihli 1/5000 ölçekli nazım planında gösterilen coğrafi bölgedir.

22.11.1983’de “İstanbul Boğaziçi alanının kültürel ve tarihi değerlerini ve doğal güzelliklerini kamu yararı gözetilerek korumak ve geliştirmek ve bu alanda nüfus yoğunluğunu arttıracak yapılanmayı sınırlamak için uygulanacak imar mevzuatını belirlemek ve düzenlemek amaçlı 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu yürürlüğe girmiştir.

(İnan, 1985) Bu kanunla Boğaziçi kıyı, sahil şeridi ve ön görünüm bölgelerinde konut yapımına ayrılmış ancak yapılanmamış yerlerde yeşil alan statüsü uygulanır denmektedir. Böylece, Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesinde konut yapımı yasaklanmıştır.

4. BOĞAZİÇİ'NDE REKREASYONEL KULLANIMIN KULLANICILAR TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

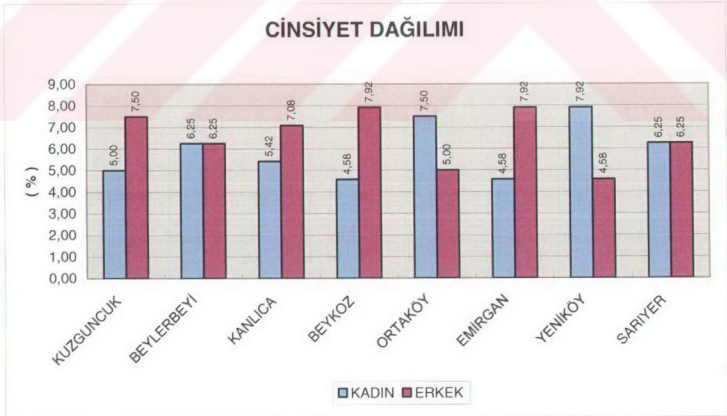
4.1. Verilerin Analizi

4.1.1. Kullanıcıların Sosyodemografik Yapısına Ait Bulgular

4.1.1.1 Cinsiyet Dağılımı

Tablo 4-1 Ankete katılan kişilerin cinsiyet dağılımı

	KADIN		ERKEK	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	12	5,00	18	7,50
BEYLERBEYİ	15	6,25	15	6,25
KANLICA	13	5,42	17	7,08
BEYKOZ	11	4,58	19	7,92
ORTAKÖY	18	7,50	12	5,00
EMİRGAN	11	4,58	19	7,92
YENİKÖY	19	7,92	11	4,58
SARIYER	15	6,25	15	6,25

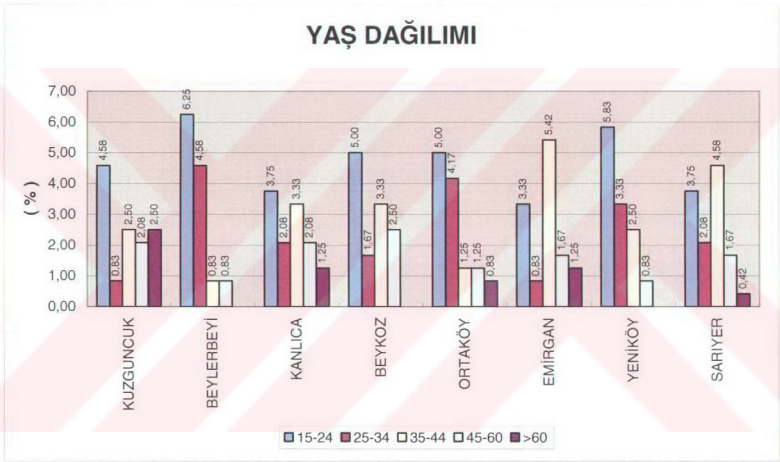
Şekil 4-1 Ankete katılan kişilerin cinsiyet dağılımı

Yapılan anketler sonucunda ziyaretçilerin 126'sı (%52.5'si) erkek, 114'ü (%47.5'i) kadın olarak belirlenmiştir.

4.1.1.2 Yaş Dağılımı

Tablo 4-2 anket uygulanan kişilerin yaş dağılımları

	15-24		25-34		35-44		45-60		>60	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	11	4,58	2	0,83	6	2,50	5	2,08	6	2,50
BEYLERBEYİ	15	6,25	11	4,58	2	0,83	2	0,83	0	0,00
KANLICA	9	3,75	5	2,08	8	3,33	5	2,08	3	1,25
BEYKOZ	12	5,00	4	1,67	8	3,33	6	2,50	0	0,00
ORTAKÖY	12	5,00	10	4,17	3	1,25	3	1,25	2	0,83
EMİRGAN	8	3,33	2	0,83	13	5,42	4	1,67	3	1,25
YENİKÖY	14	5,83	8	3,33	6	2,50	2	0,83	0	0,00
SARIYER	9	3,75	5	2,08	11	4,58	4	1,67	1	0,42

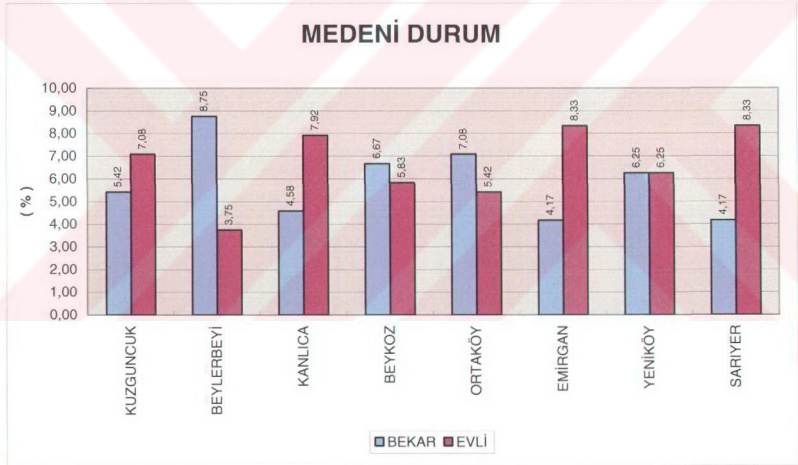
Şekil 4-2 Ankete katılan kişilerin yaş dağılımı

Yapılan anketler sonucunda ziyaretçilerin 90'sı (%37,50'si) 15-24 yaş gençlerden oluşmakta olup, ayrıca 47'si (%19,58'i) 25-34 yaş, 57'si (%23,75'i) 35-44 yaş, 31'i (%12,92'si) 45-60 yaş, 15'i (%6,25'i) 60 yaş ve üzeri olarak belirlenmiştir.

4.1.1.3 Medeni Durum

Tablo 4-3 Ankete katılan kişilerin medeni durumu

	BEKAR		EVLİ	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	13	5,42	17	7,08
BEYLERBEYİ	21	8,75	9	3,75
KANLICA	11	4,58	19	7,92
BEYKOZ	16	6,67	14	5,83
ORTAKÖY	17	7,08	13	5,42
EMİRGAN	10	4,17	20	8,33
YENİKÖY	15	6,25	15	6,25
SARIYER	10	4,17	20	8,33

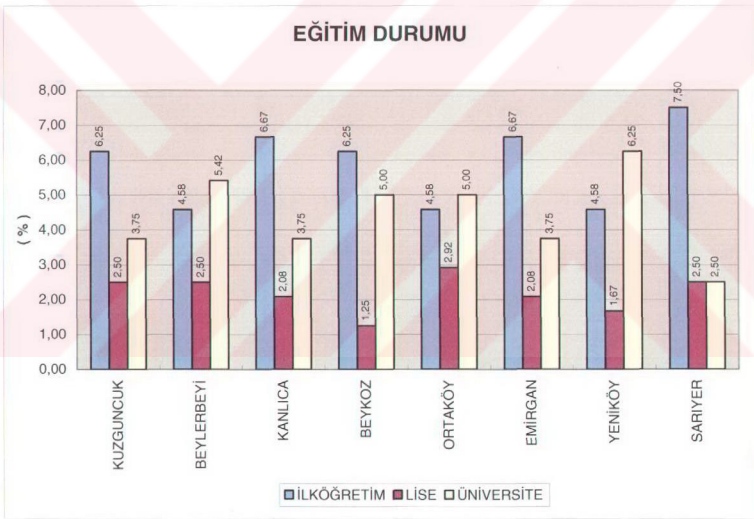
Şekil 4-3 Ankete katılan kişilerin medeni durumlarının dağılımı

Yapılan anketler sonucunda ziyaretçilerin 113'ü (%47,08'i) bekar, 127'si (%52,92'si) evli olarak belirlenmiştir.

4.1.1.4 Eğitim Durumu

Tablo 4-4 Ankete katılan kişilerin eğitim durumu

	İLKÖĞRETİM		LİSE		ÜNİVERSİTE	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	15	6,25	6	2,50	9	3,75
BEYLERBEYİ	11	4,58	6	2,50	13	5,42
KANLICA	16	6,67	5	2,08	9	3,75
BEYKOZ	15	6,25	3	1,25	12	5,00
ORTAKÖY	11	4,58	7	2,92	12	5,00
EMİRGAN	16	6,67	5	2,08	9	3,75
YENİKÖY	11	4,58	4	1,67	15	6,25
SARIYER	18	7,50	6	2,50	6	2,50

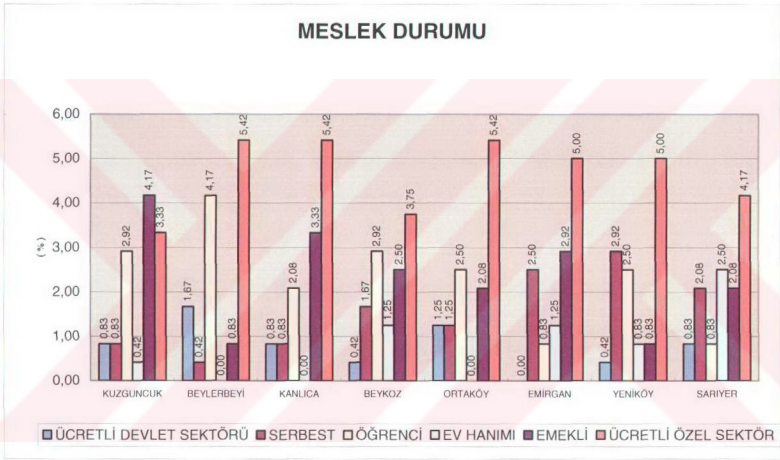
Şekil 4-4 Ankete katılan kişilerin eğitim durumlarının dağılımı

Yapılan anketler sonucunda ziyaretçilerin 56'sı (%23,53'ü) ilkokul, 57'si (%23,53'ü) ortaokul, 42'si (%17,65'i) lise, 85'i (%35,29'u) yüksek okul mezunu olduğu belirlenmiştir.

4.1.1.5 Meslek Durumu

Tablo 4-5 Ankete katılan kişilerin meslek durumu

	ÜCRETLİ DEVLET SEKTÖRÜ		SERBEST		ÖĞRENCİ		EV HANIMI		EMEKLİ		ÜCRETLİ ÖZEL SEKTÖR	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	2	0,83	2	0,83	7	2,92	1	0,42	10	4,17	8	3,33
BEYLERBEYİ	4	1,67	1	0,42	10	4,17	0	0,00	2	0,83	13	5,42
KANLICA	2	0,83	2	0,83	5	2,08	0	0,00	8	3,33	13	5,42
BEYKOZ	1	0,42	4	1,67	7	2,92	3	1,25	6	2,50	9	3,75
ORTAKÖY	3	1,25	3	1,25	6	2,50	0	0,00	5	2,08	13	5,42
EMİRGAN	0	0,00	6	2,50	2	0,83	3	1,25	7	2,92	12	5,00
YENİKÖY	1	0,42	7	2,92	6	2,50	2	0,83	2	0,83	12	5,00
SARIYER	2	0,83	5	2,08	2	0,83	6	2,50	5	2,08	10	4,17

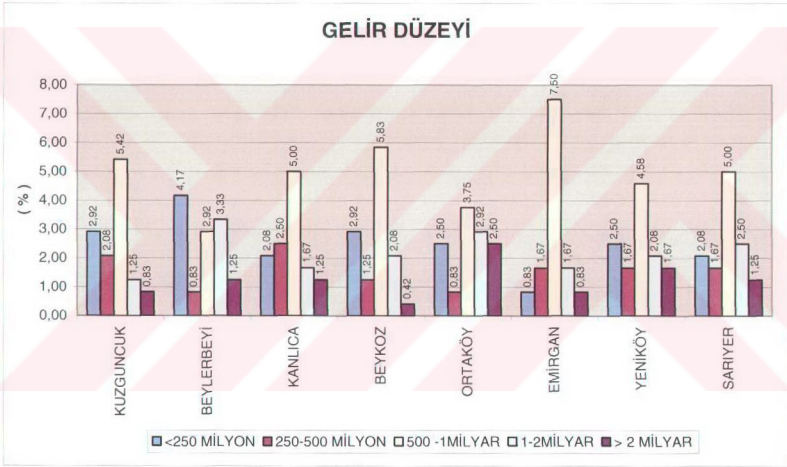
Şekil 4-5 Ankete katılan kişilerin mesleki durumlarının dağılımı

Yapılan anketler sonucu ziyaretçilerin mesleklere göre değerlendirilmesi yapıldığında 90'ını (%37,50'si) özel sektör kesiminin oluşturduğu görülmektedir. Diğer önemli kesim ise ziyaretçilerin 45'i (%18,75'i) olan öğrenci ile 45'i (%18,75'i) olan emeklilerden oluşmaktadır. Ayrıca 15'i (%6,25'i) memur, 15'i (%6,25'i) ev hanımı, 30'u (%12,50'si) serbest meslek sınıfındandır.

4.1.1.6 Gelir Düzeyi

Tablo 4-6 Ankete katılan kişilerin gelir düzeyi

	<250 MİLYON		250-500 MİLYON		0,5-1 MİLYAR		1-2 MİLYAR		>2 MİLYAR	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	7	2,92	5	2,08	13	5,42	3	1,25	2	0,83
BEYLERBEYİ	10	4,17	2	0,83	7	2,92	8	3,33	3	1,25
KANLICA	5	2,08	6	2,50	12	5,00	4	1,67	3	1,25
BEYKOZ	7	2,92	3	1,25	14	5,83	5	2,08	1	0,42
ORTAKÖY	6	2,50	2	0,83	9	3,75	7	2,92	6	2,50
EMİRGAN	2	0,83	4	1,67	18	7,50	4	1,67	2	0,83
YENİKÖY	6	2,50	4	1,67	11	4,58	5	2,08	4	1,67
SARIYER	5	2,08	4	1,67	12	5,00	6	2,50	3	1,25

Şekil 4-6 Ankete katılan kişilerin gelir düzeyi dağılımı

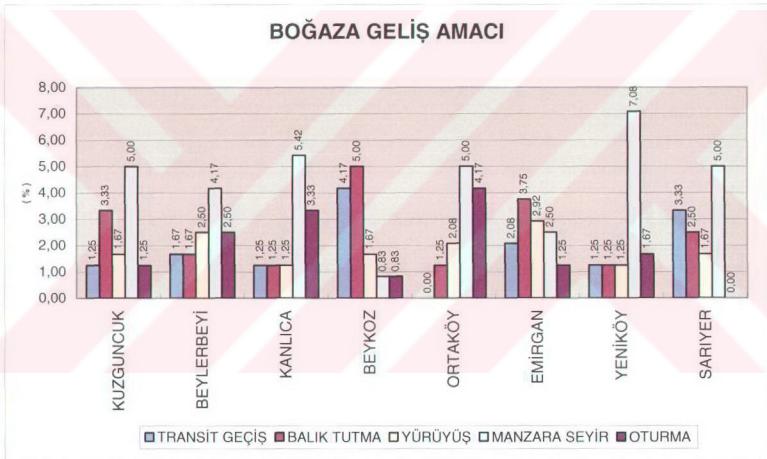
Yapılan anket sonucu ziyaretçilerin 96'sı (%40'ı) 500 Milyon-1 Milyar, 48'i (%20'i) 200 Milyondan az, 42'si (%17,50'si) 1-2 Milyar, 30'u (%12,50'si) 250-500 Milyon, 24'ü (%10'u) 2 Milyardan fazla gelir düzeyine sahiptir.

4.1.2. Kullanıcıların Kullanım Özelliklerine Ait Bulgular

4.1.2.1 Boğaza Geliş Amacı

Tablo 4-7 Ankete katılan kişilerin boğaza geliş amacı

	AKTİF						PASİF			
	TRANSİT GEÇİŞ		BALIK TUTMA		YÜRÜYÜŞ		MANZARA SEYİR		OTURMA	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	3	1,25	8	3,33	4	1,67	12	5,00	3	1,25
BEYLERBEYİ	4	1,67	4	1,67	6	2,50	10	4,17	6	2,50
KANLICA	3	1,25	3	1,25	3	1,25	13	5,42	8	3,33
BEYKOZ	10	4,17	12	5,00	4	1,67	2	0,83	2	0,83
ORTAKÖY	0	0,00	3	1,25	5	2,08	12	5,00	10	4,17
EMİRGAN	5	2,08	9	3,75	7	2,92	6	2,50	3	1,25
YENİKÖY	3	1,25	3	1,25	3	1,25	17	7,08	4	1,67
SARIYER	8	3,33	6	2,50	4	1,67	12	5,00	0	0,00

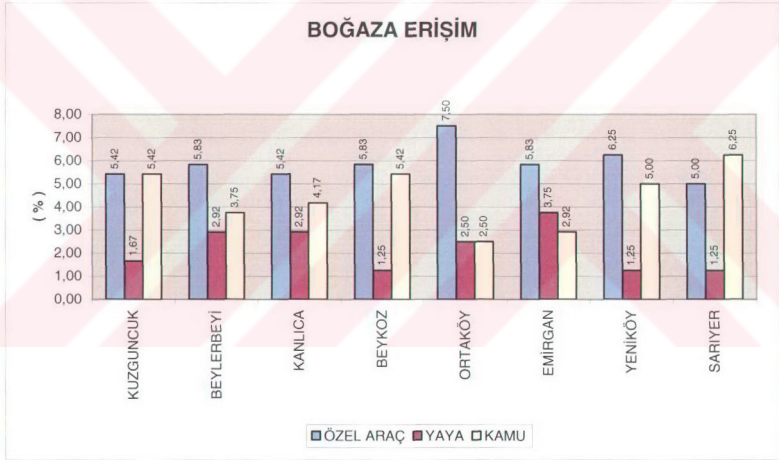
Şekil 4-7 Ankete katılan kişilerin boğaza geliş amacı

Anket uygulanan kişilerin %35 ile en kalabalık grubunu oluşturan kesim boğaza manzara seyretmek için geliyorlar. %20'sinin balık tutma, %15'inin oturma, dinlenme, %15'inin yürüyüş, koşu, %15'inin transit geçiş amacıyla geldiği tespit edilmiştir.

4.1.2.2 Boğaza Erişim

Tablo 4-8 Ankete katılan kişilerin erişim şekli

	ÖZEL ARAÇ		YAYA		KAMU	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	13	5,42	4	1,67	13	5,42
BEYLERBEYİ	14	5,83	7	2,92	9	3,75
KANLICA	13	5,42	7	2,92	10	4,17
BEYKOZ	14	5,83	3	1,25	13	5,42
ORTAKÖY	18	7,50	6	2,50	6	2,50
EMİRGAN	14	5,83	9	3,75	7	2,92
YENİKÖY	15	6,25	3	1,25	12	5,00
SARIYER	12	5,00	3	1,25	15	6,25

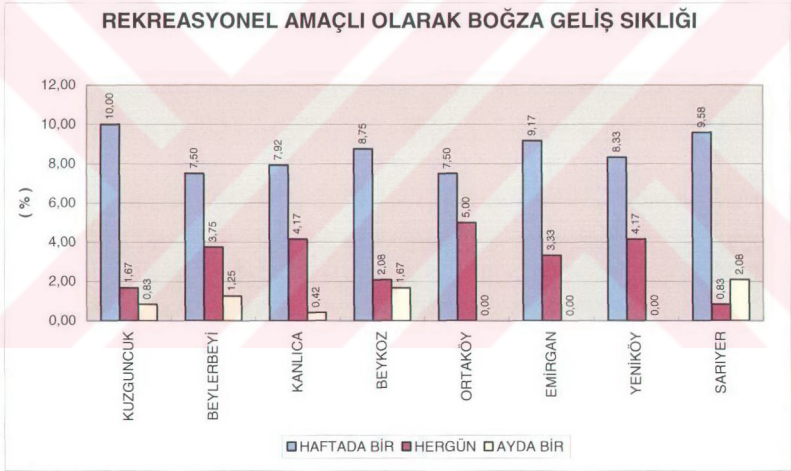
Şekil 4-8 Ankete katılan kişilerin erişim şekli

Anket uygulanan kişilerin %47,08'i kendi özel vasıtaları ile, %35,42'si kamu vasıtasıyla, %17,50'si ise yaya olarak ulaştığı belirlenmiştir.

4.1.2.3 Rekreasyonel Amaçlı Olarak Boğaza Geliş Sıklığı

Tablo 4-9 Ankete katılan kişilerin rekreasyonel amaçlı olarak boğaza geliş sıklığı

	HAFTADA BİR		HER GÜN		AYDA BİR	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	24	10,00	4	1,67	2	0,83
BEYLERBEYİ	18	7,50	9	3,75	3	1,25
KANLICA	19	7,92	10	4,17	1	0,42
BEYKOZ	21	8,75	5	2,08	4	1,67
ORTAKÖY	18	7,50	12	5,00	0	0,00
EMİRGAN	22	9,17	8	3,33	0	0,00
YENİKÖY	20	8,33	10	4,17	0	0,00
SARIYER	23	9,58	2	0,83	5	2,08

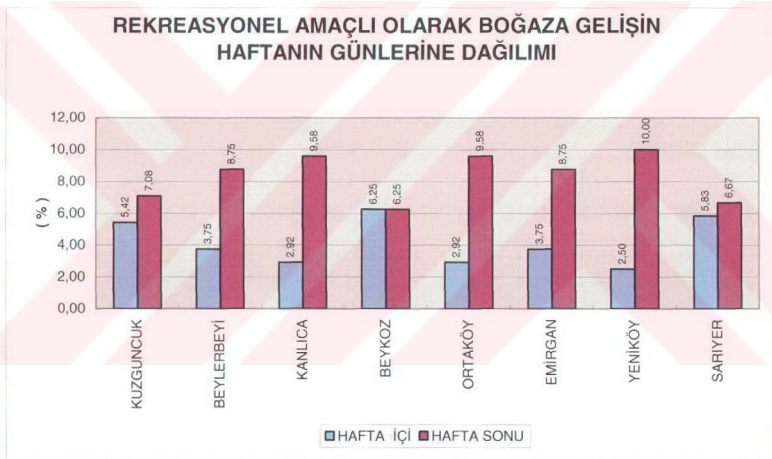
Şekil 4-9 Ankete katılan kişilerin rekreasyonel amaçlı olarak boğaza geliş sıklığı

Ziyaretçilerin % 69'u genelde hafta sonları olmak üzere mekana uğramakta, % 25'i her gün, %6'sı ise ayda bir uğramaktadır. Hem özel sektörde çalışan kişiler, hem öğrenciler, hem de emeklilerin oluşturduğu kesim %69 gibi bir oranla mekanı haftada bir ve çoğunlukla hafta sonu, daha çok 3-4 saat olmak üzere sabah ve öğlen saatlerinde tercih ettikleri tespit edilmiştir.

4.1.2.4 Rekreatyonal Amaçlı Olarak Boğaza Gelişin Haftanın Günlerine Dağılımı

Tablo 4-10 Rekreatyonal amaçlı olarak boğaza gelişin haftanın günlerine dağılımı

	HAFTA İÇİ		HAFTA SONU	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	13	5,42	17	7,08
BEYLERBEYİ	9	3,75	21	8,75
KANLICA	7	2,92	23	9,58
BEYKOZ	15	6,25	15	6,25
ORTAKÖY	7	2,92	23	9,58
EMİRGAN	9	3,75	21	8,75
YENİKÖY	6	2,50	24	10,00
SARIYER	14	5,83	16	6,67

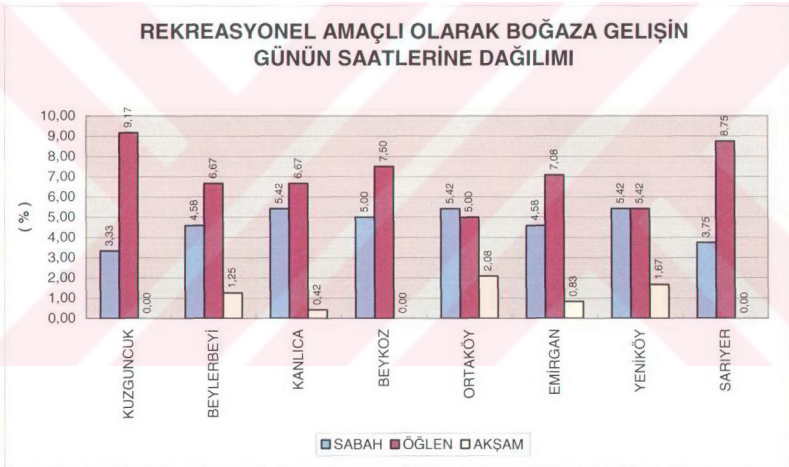
Şekil 4-10 Rekreatyonal amaçlı olarak boğaza gelişin haftanın günlerine dağılımı

Mekanın ziyareti % 67 çoğunlukla hafta sonları, % 33 ise hafta içi yapılmaktadır.

4.1.2.5 Rekreasyonel Amaçlı Olarak Boğaza Gelişin Günün Saatlerine Göre Dağılımı

Tablo 4-11 Rekreasyonel amaçlı olarak boğaza gelişin günün saatlerine göre dağılımı

	SABAH		ÖĞLEN		AKŞAM	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	8	3,33	22	9,17	0	0,00
BEYLERBEYİ	11	4,58	16	6,67	3	1,25
KANLICA	13	5,42	16	6,67	1	0,42
BEYKOZ	12	5,00	18	7,50	0	0,00
ORTAKÖY	13	5,42	12	5,00	5	2,08
EMİRGAN	11	4,58	17	7,08	2	0,83
YENİKÖY	13	5,42	13	5,42	4	1,67
SARIYER	9	3,75	21	8,75	0	0,00

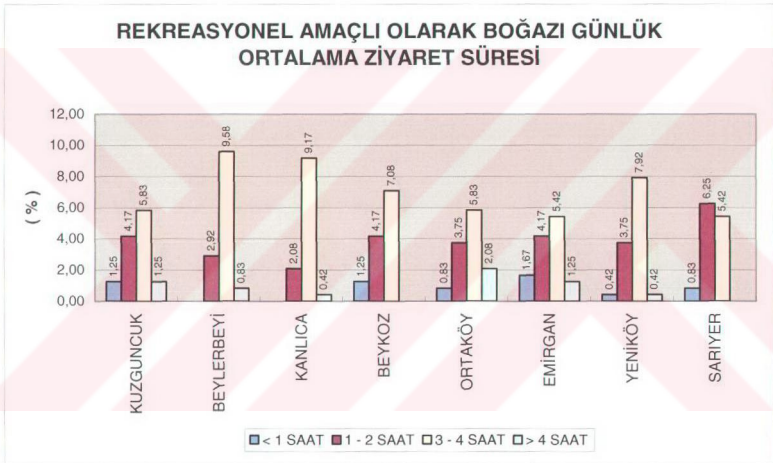
Şekil 4-11 Rekreasyonel amaçlı olarak boğaza gelişin günün saatlerine göre dağılımı

Ziyaretin en yoğun olduğu zaman % 38 ile sabahları olmaktadır. Yoğunluk öğlen % 31, öğleden sonra % 25 ve akşam % 6 olarak azalarak devam etmektedir.

4.1.2.6 Rekreatyonel Amaçlı Olarak Boğazi Günlük Ortalama Ziyaret Süresi

Tablo 4-12 Rekreatyonel amaçlı olarak boğazi günlük ortalama ziyaret süresi

	<1 SAAT		1-2 SAAT		3-4 SAAT		>4 SAAT	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	3	1,25	10	4,17	14	5,83	3	1,25
BEYLERBEYİ	0	0,00	7	2,92	23	9,58	2	0,83
KANLICA	0	0,00	5	2,08	22	9,17	1	0,42
BEYKOZ	3	1,25	10	4,17	17	7,08	0	0,00
ORTAKÖY	2	0,83	9	3,75	14	5,83	5	2,08
EMİRGAN	4	1,67	10	4,17	13	5,42	3	1,25
YENİKÖY	1	0,42	9	3,75	19	7,92	1	0,42
SARIYER	2	0,83	15	6,25	13	5,42	0	0,00

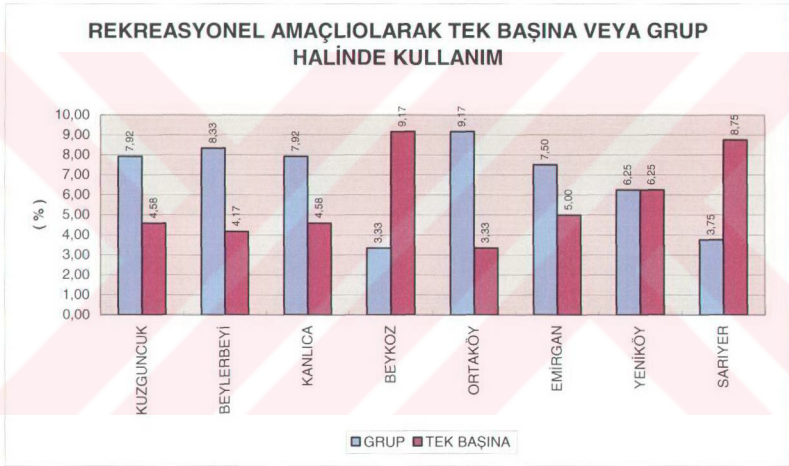
Şekil 4-12 Rekreatyonel amaçlı olarak boğazi günlük ortalama ziyaret süresi

Ziyaretçilerin mekanda kalış süreleri % 57 (3-4) saat, % 31 (1-2) saat, % 6 (1) saatten az ve % 6 (4) saatten fazla olmaktadır.

4.1.2.7 Rekreatyonel Amaçlı Olarak Tek Başına Veya Grup Halinde Kullanım

Tablo 4-13 Rekreatyonel amaçlı olarak tek başına veya grup halinde kullanım

	GRUP		TEK BAŞINA	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	19	7,92	11	4,58
BEYLERBEYİ	20	8,33	10	4,17
KANLICA	19	7,92	11	4,58
BEYKOZ	8	3,33	22	9,17
ORTAKÖY	22	9,17	8	3,33
EMİRGAN	18	7,50	12	5,00
YENİKÖY	15	6,25	15	6,25
SARIYER	9	3,75	21	8,75

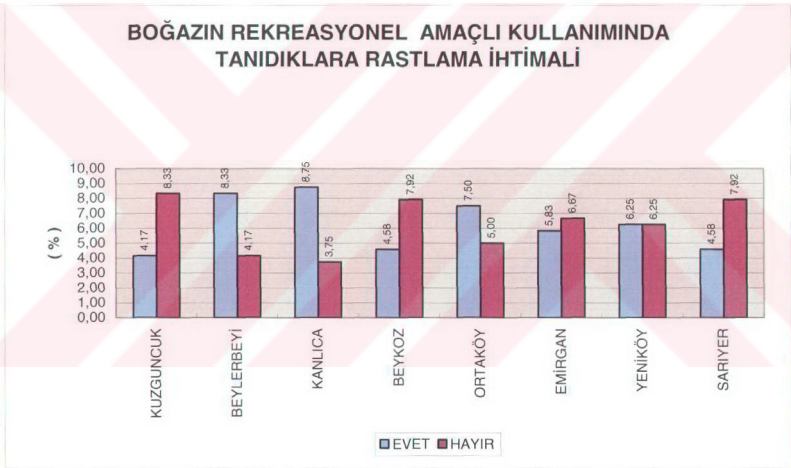
Şekil 4-13 Rekreatyonel amaçlı olarak tek başına veya grup halinde kullanım

Mekanın gerek grup halinde gerekse tek başına gelenleri yaklaşık aynı ölçülerde cezbediği görülmektedir.

4.1.2.8 Boğazın Rekreatif Amaçlı Olarak Kullanımında Tanıdıklara Rastlama İhtimali

Tablo 4-14 Boğazın rekreatif amaçlı olarak kullanımında tanıdıklara rastlama ihtimali

	EVET		HAYIR	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	10	4,17	20	8,33
BEYLERBEYİ	20	8,33	10	4,17
KANLICA	21	8,75	9	3,75
BEYKOZ	11	4,58	19	7,92
ORTAKÖY	18	7,50	12	5,00
EMİRGAN	14	5,83	16	6,67
YENİKÖY	15	6,25	15	6,25
SARIYER	11	4,58	19	7,92

Şekil 14-14 Boğazın rekreatif amaçlı olarak kullanımında tanıdıklara rastlama ihtimali

Mekanda % 50 tanıdıklarla karşılaşma ihtimali bulunmaktadır.

4.1.2.9 Boğazın En Çok Tercih Edilen Semtleri

Şekil 4-15 Boğazın en çok tercih edilen semtleri

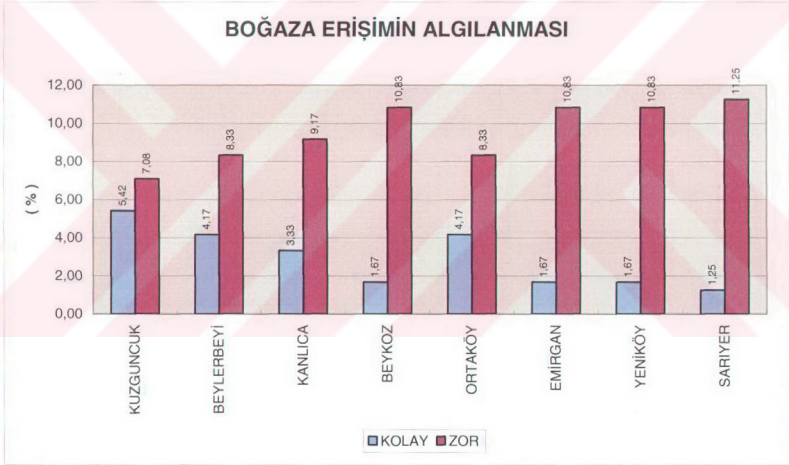
Boğaz'ın en çok tercih edilen semtlerinin Anadolu yakasından Üsküdar ve Çengelköy, Rumeli yakasından da Ortaköy, Emirgan, İstinye, Yeniköy, Tarabya, Sarıyer olduğu görülmüştür. Rumeli yakasındaki kullanıcıların hiçbiri Anadolu yakasına ait bir semt adı vermemiştir. Rumeli yakasına ait gidilen semtler Anadolu yakasında oturanlarca da aynı oranda tercih edilmişlerdir.

4.1.3. Kullanıcıların Algısal Özelliklerine Ait Bulgular

4.1.3.1 Boğaza Erişimin Algılanması

Tablo 4-15 Ankete katılan kişilerin erişimi algılanması

	KOLAY		ZOR	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	13	5,42	17	7,08
BEYLERBEYİ	10	4,17	20	8,33
KANLICA	8	3,33	22	9,17
BEYKOZ	4	1,67	26	10,83
ORTAKÖY	10	4,17	20	8,33
EMİRGAN	4	1,67	26	10,83
YENİKÖY	4	1,67	26	10,83
SARIYER	3	1,25	27	11,25

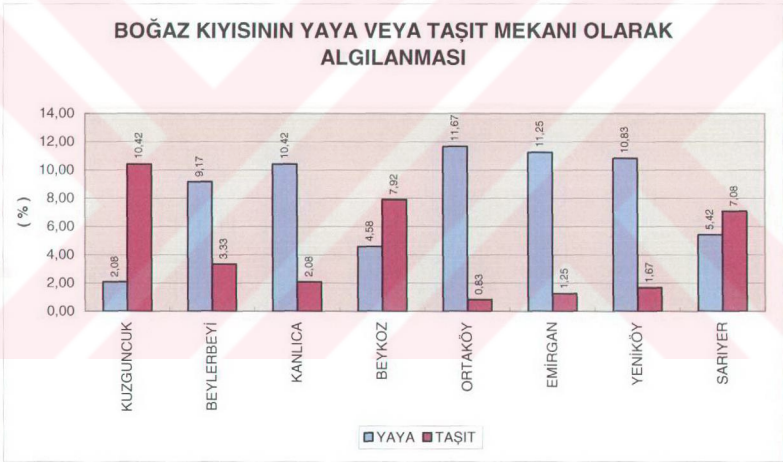
Şekil 4-16 Ankete katılan kişilerce erişimi algılanması

Anket uygulanan kişilerin %76,67'si Boğaza ulaşımın zor, % 23,33'ü kolay olarak değerlendirmektedir.

4.1.3.2 Boğaz Kiyısının Yaya Veya Taşıt Mekanı Olarak Algılanması

Tablo 4-16 Boğaz kıyısının yaya veya taşıt mekanı olarak algılanması

	YAYA		TAŞIT	
	SIKLIK	%	SIKLIK	%
KUZGUNCUK	5	2,08	25	10,42
BEYLERBEYİ	22	9,17	8	3,33
KANLICA	25	10,42	5	2,08
BEYKOZ	11	4,58	19	7,92
ORTAKÖY	28	11,67	2	0,83
EMİRGAN	27	11,25	3	1,25
YENİKÖY	26	10,83	4	1,67
SARIYER	13	5,42	17	7,08

Şekil 4-17 Boğaz kıyısının yaya veya taşıt mekanı olarak algılanması

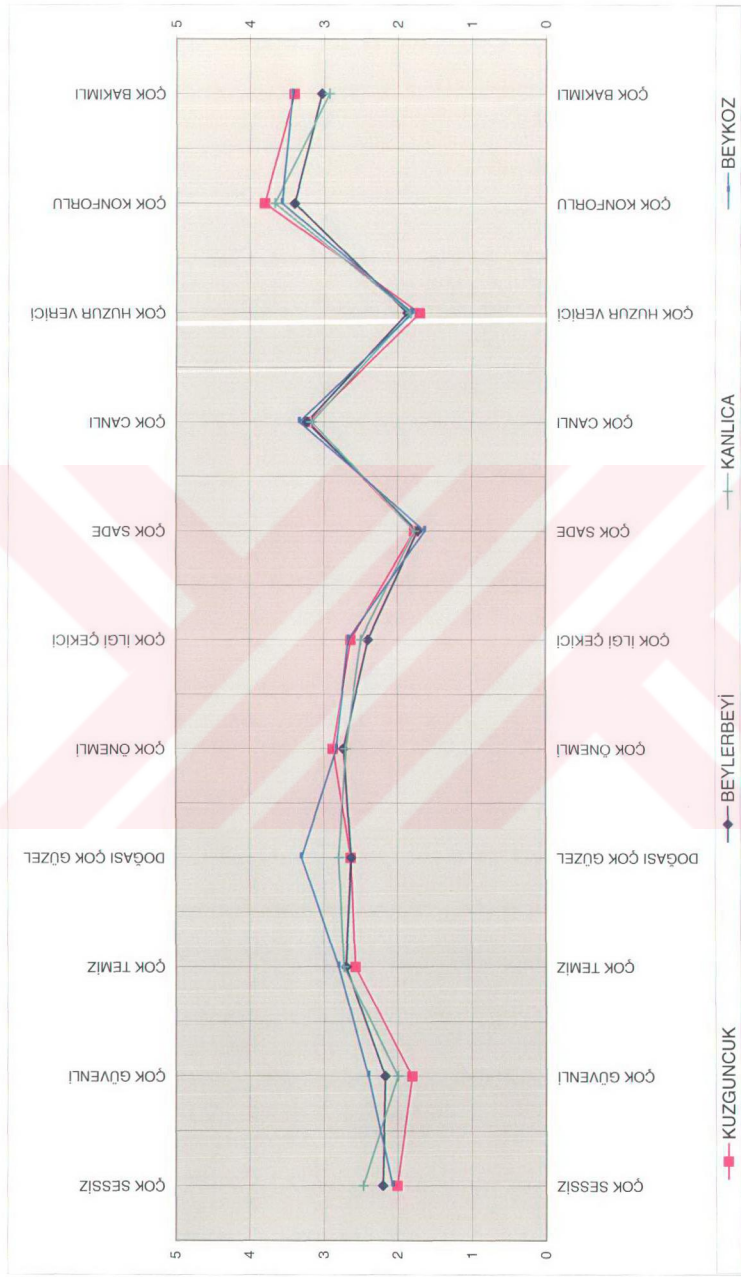
Her ne kadar özel vasıta ile mekana ulaşım revaçta olsa da Boğaziçi'nin bir taşıt değil yaya mekanı olduğunda 240 kişinin 157 kişisi aynı görüşü paylaşmıştır.

4.1.3.3 Alanın Kullanıcıda Braktığı İzlenim

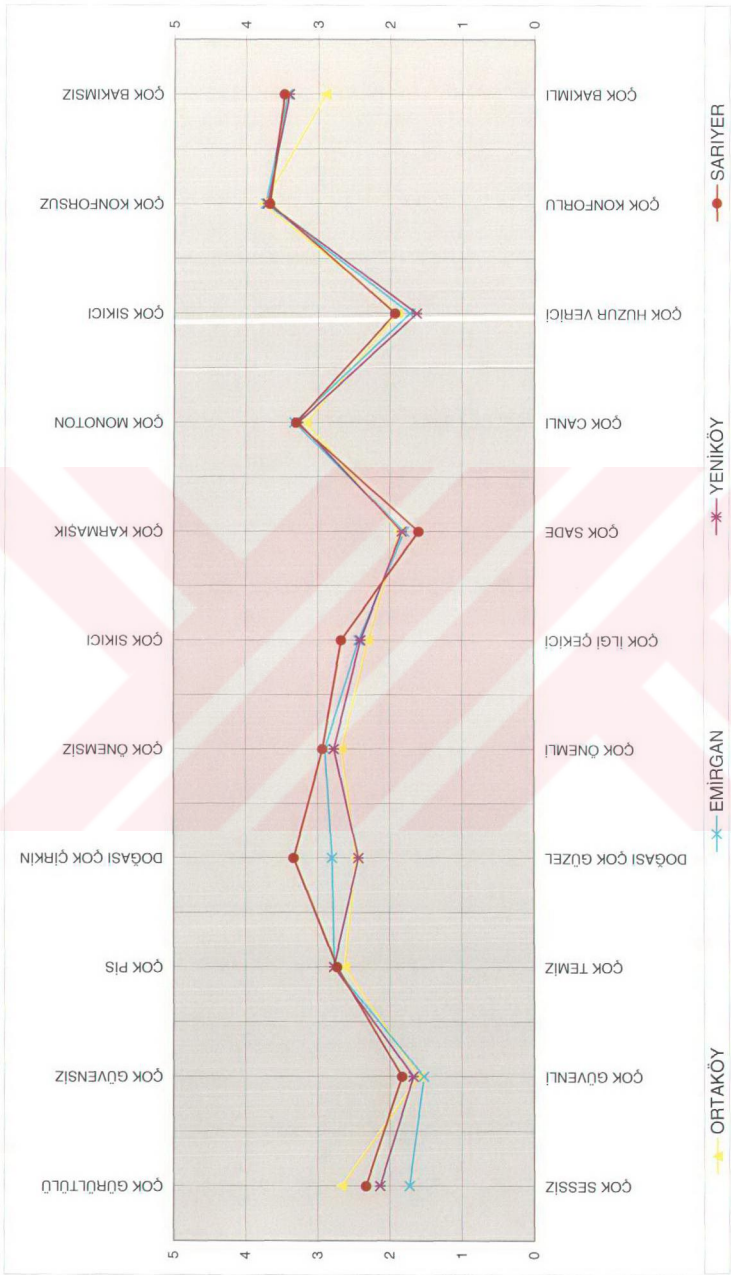
Tablo 4-17 Alanın kullanıcıda braktığı izlenim

	KUZGUNCUK	BEYLERBEYİ	KANILICA	BEYKOZ	ORTAKÖY	EMİRGAN	YENİKÖY	SARIYER	
ÇOK SESSİZ	2,00	2,20	2,47	2,07	2,67	1,73	2,13	2,33	ÇOK GÜRÜLTÜLÜ
ÇOK GÜVENLİ	1,80	2,17	2,00	2,40	1,60	1,53	1,67	1,83	ÇOK GÜVENSİZ
ÇOK TEMİZ	2,57	2,70	2,73	2,80	2,63	2,77	2,77	2,73	ÇOK PİS
DOĞASI ÇOK GÜZEL	2,63	2,63	2,80	3,30	2,47	2,80	2,43	3,33	DOĞASI ÇOK ÇIRKIN
ÇOK ÖNEMLİ	2,87	2,73	2,70	2,83	2,67	2,90	2,77	2,93	ÇOK ÖNEMSİZ
ÇOK ILGI ÇEKİCİ	2,63	2,40	2,50	2,67	2,30	2,43	2,40	2,67	ÇOK SIKICI
ÇOK SADE	1,77	1,73	1,77	1,63	1,87	1,80	1,83	1,60	ÇOK KARMAŞIK
ÇOK CANLI	3,20	3,23	3,17	3,33	3,17	3,33	3,27	3,30	ÇOK MONOTON
ÇOK HUZUR VERİCİ	1,70	1,87	1,83	1,80	1,90	1,73	1,63	1,93	ÇOK SIKICI
ÇOK KONFORLU	3,80	3,40	3,67	3,57	3,77	3,73	3,70	3,67	ÇOK KONFORSUZ
ÇOK BAKIMLI	3,40	3,03	2,93	3,43	2,90	3,43	3,40	3,47	ÇOK BAKIMSIZ

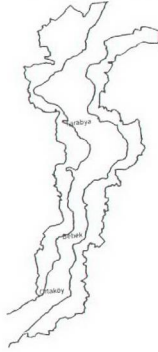
AÇIKLAMALAR				
1. ÇOK SESSİZ	2. SESSİZ	3. NORMAL	4. GÜRÜLTÜLÜ	5. ÇOK GÜRÜLTÜLÜ

Şekil 4-18 Alanın kullanıcıda bıraktığı izlenim

4.1.3.4 Ankete Tanıt Verenler Tarafından Boğazın En Beğenilen Semtleri

Şekil 4-20 Boğazın en beğenilen 3 semti

Boğaz'ın en beğenilen yerlerinin her iki yakadaki kullanıcılarca Ortaköy, Bebek ve Tarabya olduğu belirlenmiştir.

4.1.3.5 Ankete Yanıt Verenler Tarafında Boğazın En Beğenilmeyen Semtleri

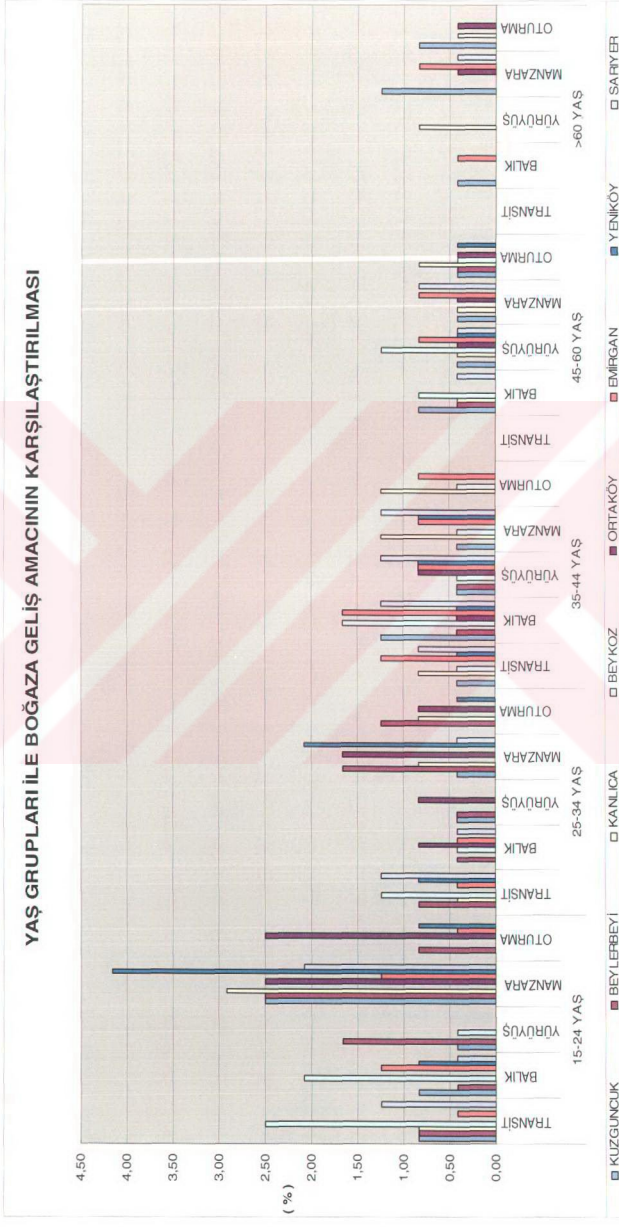

Şekil 4-21 Boğazın en beğenilmeyen 3 semti

Boğaz'ın en beğenilmeyen yerlerinin sırasıyla Beykoz, İstinye, Sarıyer ve Anadolu Kavağı olduğu belirlenmiştir.

4.2. Çapraz Değerlendirmeler

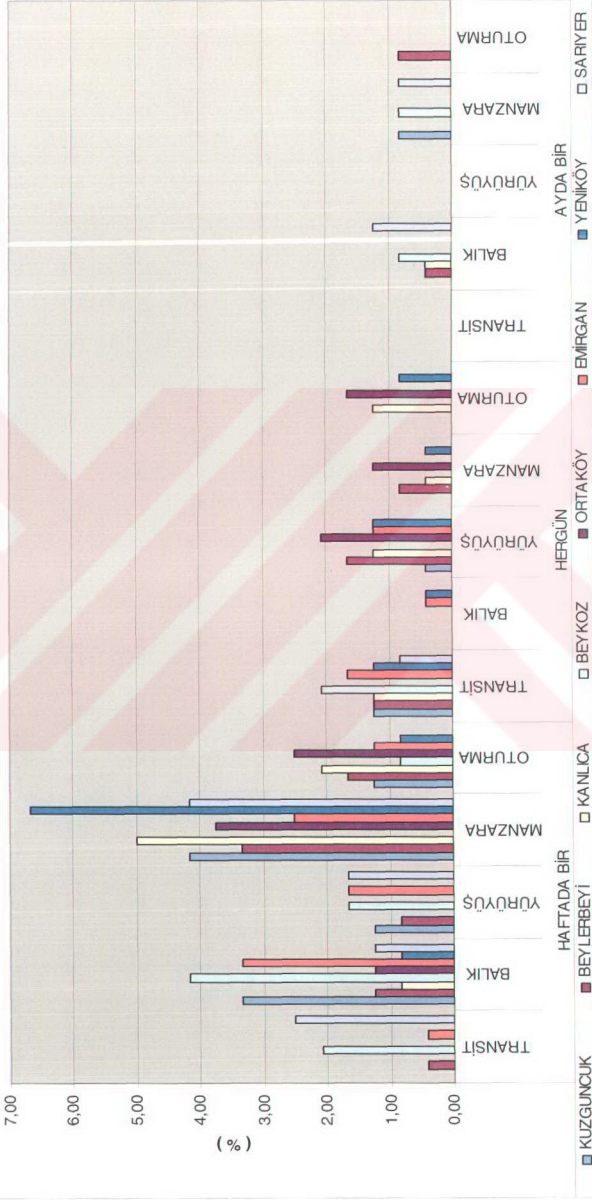
4.2.1. Yaş Grupları ve Boğaza Geliş Amacı

Şekil 4-22 Yaş grupları ve boğaza geliş amacı

4.2.2.2. Rekreatyoneel Amaçlı Olarak Boğaza Geliş Sıklığı ve Geliş Amacı

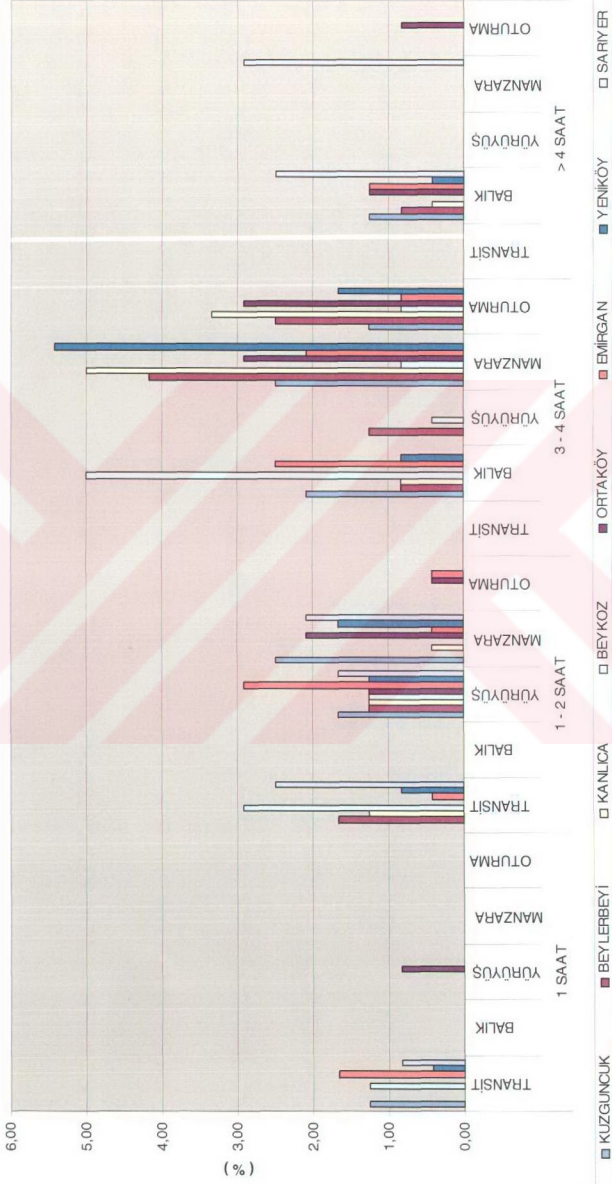
REKREASYONEL AMAÇLI OLARAK BOĞAZA GELİŞ SIKLIĞI İLE GEŞİL AMACININ KARŞILAŞTIRILMASI

Şekil 4-23 Rekreatyoneel amaçlı olarak boğaza geliş sıklığı ve geliş amacı

4.2.3. Rekreatiyonel Amaçlı Olarak Boğazın Günlük Ortalama Ziyaret Süresi ve Geliş Amacı

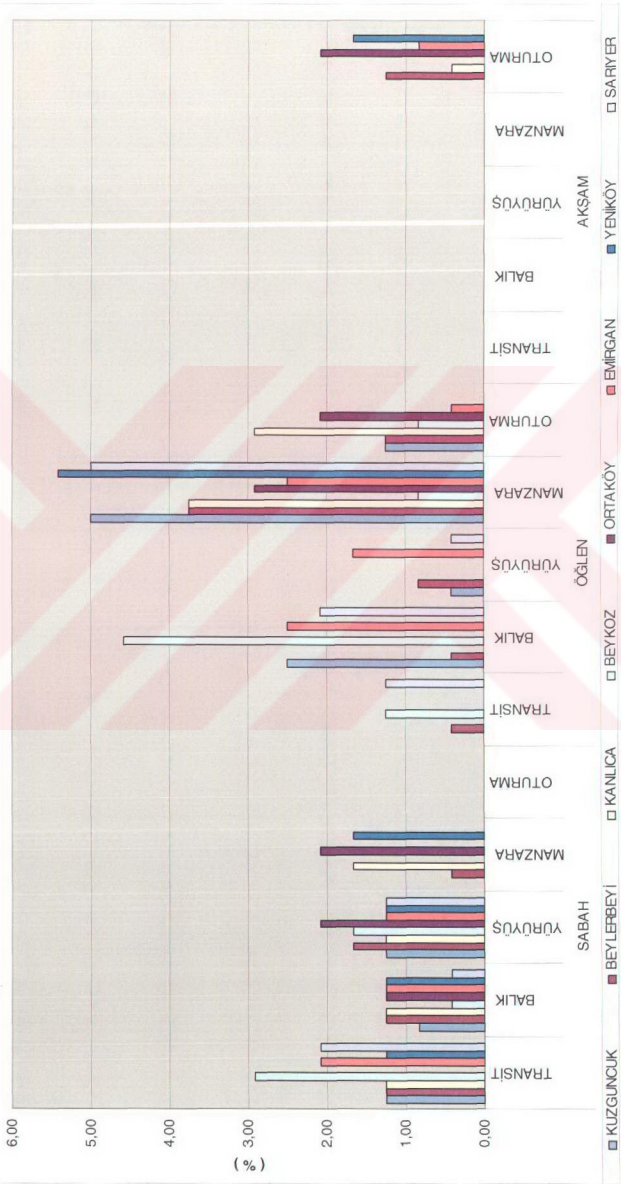
REKREASYONEL AMAÇLI OLARAK BOĞAZIN GÜNLÜK ORTALAMA ZİYARET SÜRESİNİN GELİŞ AMACI İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Şekil 4-24 Rekreatiyonel amaçlı olarak boğazın günlük ortalama ziyaret süresi ve geliş amacı

4.2.4.4. Rekreatsyonel Amaçlı Olarak Boğaza Gelişin Günün Saatlerine Dağılımı ve Geliş Amacı

REKREASYONEL AMAÇLI OLARAK KULLANIMDA BOĞAZA GELİŞİN GÜNÜN SAATLERİNE DAĞILIMI İLE GELİŞ AMACININ KARŞILAŞTIRILMASI

Şekil 4-25 Rekreatsyonel amaçlı olarak boğaza gelişin günün saatlerine dağılımı ve geliş amacı

4.3. Sonuçların Değerlendirilmesi

4.3.1. Kullanıcıların Sosyodemografik Yapısına Ait Bulgular

- Yapılan anketler sonucunda ziyaretçilerin 126'sı (%52,5'si) erkek, 114'ü (%47,5'i) kadın olarak belirlenmiştir.
- Ankette rekreasyonel amaçlı bir değerlendirme söz konusu olduğundan öğrenci olan katılımcılarda minimum 15 yaşa kadar tercih yapılmıştır. Yapılan anketler sonucunda ziyaretçilerin 90'sı (%37,50'si) 15-24 yaş gençlerden oluşmakta olup, ayrıca 47'si(%19,58'i) 25-34 yaş, 57'si (%23,75'i) 35-44 yaş,31'i (%12,92'si) 45-60 yaş, 15'i (%6,25'i) 60 yaş ve üzeri olarak belirlenmiştir.
- Yapılan anketler sonucunda ziyaretçilerin 113'ü (%47,08'i) bekar, 127'si (%52,92'si) evli olarak belirlenmiştir.
- Yapılan anketler sonucunda ziyaretçilerin 113'si (%47,06'si) ilköğretim, 42'si (%17,65'i) lise, 85'i (%35,29'u) yüksek okul mezunu olduğu belirlenmiştir.
- Yapılan anketler sonucu ziyaretçilerin mesleklere göre değerlendirilmesi yapıldığında 90'ını (%37,50'si) ücretli özel sektör kesiminin oluşturduğu görülmektedir. Diğer önemli kesim ise ziyaretçilerin 45'i (%18,75'i) olan öğrenci ile 45'i (%18,75'i) olan emeklilerden oluşmaktadır. Aynı yeten 15'i (%6,25'i) ücretli devlet sektörü, 15'i (%6,25'i) ev hanımı, 30'u (%12,50'si) serbest meslek sınıfındandır. . Genellikle 25-44 yaşları arasındaki kişilerin serbest meslek sahibi oldukları ve daha üst yaş grubunun da çoğunlukla emeklilerden oluştuğu gözlenmiştir.
- Yapılan anket sonucu ziyaretçilerin 96'sı (%40'ı) 500 Milyon-1 Milyar, 48'i (%20'i) 200 Milyondan az, 42'si (%17,50'si) 1-2 Milyar,30'u (%12,50'si) 250-500 Milyon, 24'ü (%10'u) 2 Milyardan fazla gelir düzeyine sahiptir. Katılımcıların gelir düzeyinin 500 milyon ile bir milyar arasında değiştiği ve bunu da çoğunlukla serbest meslek sahibi ve özel sektörde çalışan kişilerin oluşturduğu görülmüştür. Bu oranı 250 milyon ile öğrencilerin oluşturduğu katılımcılar izlemektedir.Üçüncü gelir düzeyi sınıfı olarak da bir , iki milyar ile tamamıyla ücretli özel sektörde çalışan kişiler gelmektedir.

4.3.2. Kullanıcıların Kullanım Özelliklerine Ait Bulgular

- Anket uygulanan kişilerin %35 ile en kalabalık grubunu oluşturan kesim boğaza manzara seyretmek için geliyorlar. %20'sinin balık tutma, %15'inin oturma, dinlenme, %15'inin yürüyüş, koşu, %15'inin transit geçiş amacıyla geldiği tespit

edilmiştir. Ayrıca kullanım biçimlerini aktif ve pasif olarak incelediğimizde %35'inin aktif, %50'sinin de pasif rekreasyondan hoşlandığı anlaşılmıştır.

- Anket uygulanan kişilerin %47,08'i kendi özel vasıtaları ile, %35,42'si kamu vasıtasıyla, %17,50'si ise yaya olarak eriştiği belirlenmiştir. Tüm yaş gruplarının 113 kişi gibi bir çoğunlukla boğaza özel araba ile gelmeyi tercih ettikleri, genellikle öğrencilerden oluşan kitlelerin kamu vasıtalarını seçtiği, ve son olarak da evleri yakın olanların ise yaya olarak mekana eriştiği görülmüştür.
- Ziyaretçilerin % 69'u genelde hafta sonları olmak üzere mekana uğramakta, % 25'i her gün, %6'sı ise ayda bir uğramaktadır. Hem özel sektörde çalışan kişiler, hem öğrenciler, hem de emeklilerin oluşturduğu kesim %69 gibi bir oranla mekanı haftada bir ve çoğunlukla hafta sonu, daha çok 3-4 saat olmak üzere sabah ve öğlen saatlerinde tercih ettikleri tespit edilmiştir.
- Mekanın ziyareti % 67 çoğunlukla hafta sonları, % 33 ise hafta içi yapılmaktadır.
- Ziyaretin en yoğun olduğu zaman % 38 ile sabahları olmaktadır. Yoğunluk öğlen % 56 ve akşam % 6 olarak azalarak devam etmektedir.
- Ziyaretçilerin mekanda kalış süreleri % 57 (3-4) saat, % 31 (1-2) saat, %6 (1) saatten az ve % 6 (4) saatten fazla olmaktadır.
- Mekan gerektiren grup halinde gelme oranı %46, tek başına gelme oranı %54 olarak ortaya çıkmıştır. Mekanın gerektiren grup halinde gerekse tek başına gelenleri yaklaşık aynı ölçülerde cezbediği görülmektedir.
- Mekanda % 50 tanıdıklarla karşılaşma ihtimali bulunmaktadır.

4.3.3. Kullanıcıların Algısal Özelliklerine Ait Bulgular

- Anket uygulanan kişilerin %76,67'si Boğaza ulaşımın zor, % 23,33'ü kolay olarak değerlendirmektedir. Gerek sahil yolundaki trafik yoğunluğu gerekse otopark yetersizlikleri nedeni ile Boğaz'a ulaşımın zor olduğu görülmüştür.
- Kullanıcıların %65'i Boğazın yaya, %35'i de taşıt mekanı olduğu görüşündedir. Her ne kadar özel vasıta ile mekana ulaşım revaçta olsa da Boğaziçi'nin bir taşıt değil yaya mekanı olduğunda 240 kişinin 157 kişisi aynı görüşü paylaşmıştır.
- Mekan % 40 Sessiz, % 60 ise Normal Sessizlikte olarak vasıflandırılmaktadır.

- Anket uygulanan kişilerin %37,5'i Boğaz'ı çok güvenli bir ortam olarak görmekte, %37,5'i güvenli bir ortam olarak görmekte, %25'i ise normal bir ortam olarak görmektedir. Anketten mekanın kullanıcılar açısından oldukça güvenilir bulunduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.
- Anket uygulanan kişilerin %28,57'si Boğaz'ı temiz bir ortam olarak görmekte, %71,43'ü ise normal bir ortam olarak görmektedir.
- Anket uygulanan kişilerin %20'si Boğaz'ı doğası çok güzel bir ortam olarak görmekte, %20'si ise doğası güzel bir ortam olarak görmekte, %29'si normal bir ortam olarak görmekte ve %40'ı çirkin bir ortam olarak görmektedir.
- Anket uygulanan kişilerin %20'si Boğaz'ı önemli bir ortam olarak görmekte, %80'i ise normal bir ortam olarak görmektedir.
- Anket uygulanan kişilerin %50'si Boğaz'ı ilgi çekici bir ortam olarak görmekte, %50'i ise normal bir ortam olarak görmektedir.
- Anket uygulanan kişilerin %25'i Boğaz'ı sade bir ortam olarak görmekte, %75'i ise normal bir ortam olarak görmektedir.
- Alanın kullanıcıda bıraktığı izlenim % 75 Normal, % 25 Biraz monoton görünümündedir.
- Anket uygulanan kişilerin %40'ı Boğaz'ı çok huzur verici bir ortam olarak görmekte, %40'ı huzur verici bir ortam olarak görmekte, %20'si ise normal bir ortam olarak görmektedir.
- Kullanıcıların % 33'ü mekanı Normal, % 67'si ise biraz konforsuz bulmaktadır.
- Anket uygulanan kişilerin %25'i Boğaz'ı bakımlı bir ortam olarak görmekte, %50'si bakımsız bir ortam olarak görmekte, %25'i ise normal bir ortam olarak görmektedir.
- Ziyaretçilerin mekanın oldukça temiz bir ortam olduğunda aynı fikre sahip oldukları görünmektedir. Boğaziçi'nin kullanıcılar üzerinde bıraktığı izlenime bakıldığında gürültü, temizlik ve önemlilik bakımından normal, güvenlik ve ilgi çekicilik bakımından orta derecede, fazla karmaşık ve monoton olmayan, huzur verici fakat yeterince konfor ve bakıma sahip olmayan bir sahil mekanı olduğu anlaşılmıştır.

4.3.4. Yaş Grupları ve Boğaza Geliş Amacı

- Transit geçişin Anadolu yakasındaki kullanıcılar tarafından yoğun olarak kullanıldığı ve daha çok 15-24 yaş arası kullanıcılarda görüldüğü ortaya çıkmıştır. 25-34 ve 35-44 yaş gruplarında ise transit geçişin Rumeli yakasına kaydığı fakat Anadolu yakasındaki oranlara erişmediği görülmüştür.
- Balık tutma açısından bakıldığında Anadolu yakasında balık tutmaya elverişli yerlerin daha fazla olduğu ve hemen hemen her yaş kesimi içinde revaçta olan bir aktivite olduğu anlaşılmıştır.
- Yürüyüş aktivitesinin 35-44 ve 45-60 yaş arasındakilerce tercih edildiği ve daha çok Rumeli yakasında yoğunlaştığı görülmüştür.
- Manzara seyretmenin her iki yakada da rağbet gören bir aktivite olduğu, çok tercih eden yaş gruplarının ise 15-24 ve 25-34 olduğu belirlenmiştir.
- Oturma ve dinlenme ise 15-24 yaş grubunda Rumeli yakasında toplandığı, daha ileri yaş gruplarında ise Anadolu yakasının tercih edildiği görülmüştür.

4.3.5. Rekreatif Amaçlı Olarak Boğaza Geliş Sıklığı ve Geliş Amacı

- Boğaz'a haftada bir gelen kişilerin burayı sırasıyla balık tutma ve manzara seyretme ve oturma amaçlı olarak tercih ettiği görülmektedir. Anadolu ve Rumeli yakası arasında benzer oranlarda bir tercih söz konusudur.
- Boğaz'a her gün gelen kişilerin ise burayı daha çok transit amaçlı kullandığı ve bunu takip eden en yüksek oranlı aktivitenin de yürüyüş olduğu belirlenmiştir.
- Boğaz' ayda bir ziyaret eden kullanıcılar ise balık tutma ve manzara seyretme eylemlerini yapmaktadır.

4.3.6. Rekreatif Amaçlı Olarak Boğazın Günlük Ortalama Ziyaret Süresi ve Geliş Amacı

- Boğazda geçirilen 1 saatten sürede her iki yakada da transit geçişin kullanıldığı görülmüştür.
- Boğazda 1-2 saat arası zaman geçiren kullanıcıların daha çok transit geçiş, manzara seyretme ve yürüyüş amaçlı olarak boğazı kullandığı görülmüştür.
- Alanda 3-4 saat arası zaman geçiren kullanıcıların ise Boğaz'a manzara seyretme, balık tutma ve oturma gibi aktiviteler için geldiği ortaya çıkmıştır.

- Boğazda 4 saat ve üstünde vakit geçirenlerden hemen hemen hepsi balık tutma amacı taşımaktadır.,

4.3.7. Rekreatyoneel Amaçlı Olarak Boğaza Gelişin Günün Saatlerine Dağılımı ve Geliş Amacı

- Alana daha çok sabah gelmeyi tercih eden kullanıcıların transit geçiş, yürüyüş ve balık tutma amacıyla geldiği görülmektedir.
- Öğlen ve öğleden sonra gelen kullanıcıların ise daha çok manzara seyretme, oturma ve balık tutma amacıyla geldiği ortaya çıkmıştır.
- Boğaz'ın akşam kullanımında ise sadece oturma aktivitesinin tercih edildiği görülmüştür.

5. SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Gerek coğrafi konumu Asya ve Avrupa kıtaları ile Karadeniz ile Akdeniz arasında bir geçit vazifesi görmesi, gerekse tarihi ve doğal özellikleri bakımından önemli bir konumu bulunan Boğaziçi, hem Türkiye'nin hem de dünyanın en önemli tarihi,kültürel ve rekreasyonel değerlerine sahip mekanıdır.

Genel olarak bakıldığında Boğaziçi kıyı şeridinde manzara seyir, balık avlama,kıyı boyunca yer alan gazino, çay bahçesi, kır kahvesi ve lokanta gibi tesislerden istifade etme, yürüyüş ve dinlenme gibi rekreasyonel faaliyetlerin mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Çalışma alanlarında yapılan anketler bize halkın boğaza geliş amacının çoğunlukla manzara seyretme ve balık tutma olduğunu göstermektedir. Yayalara ait sahil bandının her noktada süreklilik göstermemesi yürüyüş, koşu gibi sporsal aktivitelerin tercih edilmediği buna karşılık dinlenme, oturma ve manzara seyretme, balık tutma ve yürüyüş gibi rekreasyon aktivitelerinin tercih edildiği görülmektedir. Kullanıcıların çoğunlukla hafta sonu 3-4 saat süreli ve öğleden önce boğaziçi ziyaret tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Boğaziçi sahil kesimine tek başına gelen kullanıcıların daha çok balık tutma, yürüme gibi bireysel aktiviteleri seçtikleri, grup halinde gelen kişilerin ise oturma ve çeşitli rekreasyonel tesislerden yararlanma gibi aktiviteleri seçtikleri görülmektedir. Anket sonuçları bize boğaziçi ulaşım şeklinin en fazla özel vasıtalarla olduğunu ve mevcuttaki yetersiz otopark imkanları dikkate alındığında özellikle kullanımın yoğun olduğu hafta sonları ciddi bir trafik sıkışıklığı yaşadığını göstermektedir. Anketlerden elde edilen sonuçlar bize ulaşımındaki yetersizliklerin boğaziçi gelen ziyaretçilerin geliş sıklığını büyük ölçüde azalttığı anlaşılmaktadır. Kullanıcıların büyük bölümü yakın çevrede oturan kişilerdir. Özel araçla ulaşımı tercih eden kullanıcıların az sayıda da olsa haftada bir geldikleri görülmektedir. Boğaziçi'de yer alan tüm rekreasyonel faaliyetlerin kıyı bandı boyunca kullanılabilir olması, yürüyüş, koşu gibi aktivitelerin kesintiye uğramadan devam etmesinin sağlanabilmesi ve düzenlenmesi boğaziçi sahiline olan ilgiyi arttıracaktır. Kara ulaşımının minimuma indirilmesi için çözüm geliştirilmesi ve deniz ulaşımına ağırlık verilmesi uygun olacaktır.

Boğaziçi'nin kullanıcılar tarafından hem gündüz hem akşam kullanımı bakımından güvenli olarak nitelendirilmesi olumlu özelliği, kullanıcıların koşullarının eksikliği ve bakımsızlığı olumsuz özellikleridir. Doğal güzellikleri bakımından İstanbul için ayrı bir öneme sahip olan

Boğaziçi'nin zaman zaman doğası açısından olumsuz değerlendirilmesinin nedeni son yıllardaki yapılaşma olduğu düşünülebilir. Ayrıca buna boğaz bölgesindeki çevre kirliliği de etken olabilir.

Kullanıcılar tarafından yapılan değerlendirmeye göre Sarıyer ve Beykoz bölgeleri rekreasyonel açıdan olumsuz özelliklere sahipken Bebek ve Ortaköy barındırdıkları fonksiyonlar açısından cazip bölgelerdir.İstinye sahil bandının yayalarca etkin kullanılamaması, Tarabya'nın da yine sınırlı bir sahil hattına sahip olması nedeniyle ikinci derecede tercih edilen mekanlar olduğu anlaşılmaktadır.Boğaz köylerinin çekim noktaları olarak düzenlenmeleri onları birbirinr bağlayan sahil bandının da yaya sürekliliği sağlaması Boğaz sahil şeridinin kullanımını etkin hale getirecek, çevre kalitesini arttıracaktır.

KAYNAKLAR

- [1] **Aran, S.**, 1974. İstanbul boğazının peyzaj özellikleri planlama ve koruma tedbirleri, İstanbul Boğazı ve Çevresi Sorunları Sempozyum Bildirileri, İstanbul 1974.
- [2] **Aslan, D.**, 1989. Peyzaj planlaması açısından İstanbul boğazının yeşil dokusunun tarihi süreci ve halkın kullanımına açılmış rekreatif alanların incelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, YTÜ. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [3] **Aslan, R.**, 1974 Boğazın bugünkü ekonomik yapısı, İstanbul Boğazı ve Çevresi Sorunları Sempozyum Bildirileri, İstanbul 1974.
- [4] **Ay, B.**, 1996. Kıyı alanları ile ilgili mevzuat, kıyı kentlerinin sorunları ve kıyı planlamasına ışık tutacak ilkelerin saptanması, *Yüksek Lisans Tezi*, İTÜ. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- [5] **Breen, A., Rigby, D.**, 1994. Waterfronts: Cities Reclaim Their Edge, Mc. Graw Hill, New York.
- [6] **Bruttomessa, R.**, 1993. Waterfront; a New Frontier for Cities on Water Edit; International Centre Cities on Water, Venice.
- [7] **Deleon, J.**, 2003. Boğaziçi Gezi Rehberi, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- [8] **Eldem, S.H.**, 1979. Boğaziçi Anıları, İstanbul.
- [9] **Erdener, O.**, 1993-1994. Boğaziçi Sahilhaneleri, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri daire Başkanlığı, İstanbul.
- [10] **Erinç, S.**, 1974. Doğal ortam ve sonuçları, İstanbul Boğazı ve Çevresi Sorunları Sempozyum Bildirileri, İstanbul 1974.
- [11] **Gülersoy, N.Z.**, 1994. Tarihsel süreç içinde İstanbul Boğaziçi'nde doğal ve tarihsel değer koruma – kullanma politikalarının değerlendirilmesi, ICOMOS-IFLA, Doğal Değerlerin Korunması- Kurumlaşması Stratejileri Ulusal Semineri, İstanbul, 24-25 Kasım

- [12] **Gülersoy, N.Z.**, 1995. Kùltür ve tabiat varlıklarını koruma uygulamaları sempozyumu, İstanbul Boğaziçinde Doğal ve Tarihsel Çevre Koruma Kullanma Politikalarının Değerlendirilmesi, İTÜ Mimarlık Fakùltesi, İstanbul, 20-22 Nisan 1995
- [13] **Hatipoğlu, A.**, 1997. Boğaziçi kıyılarının görsel niteliklerinin turizm açısından araştırılması, *Yüksek Lisans Tezi*, İTÜ. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [14] **Hudson, B.J.**, 1996. Cities on the Shore: the Urban Littoral Frontier, Pinter, London.
- [15] **İnan, U.**, 1985. İmar yasa tasarısı paneli, Mimarlık dergisi, 85/4 sayılı makalesinden, İstanbul.
- [16] **Koçu, R.E.**, 1958-1971. İstanbul Ansiklopedisi , İkinci Baskı, İstanbul.
- [17] **Kuban, D.**, 1974. Osmanlı çağında Boğaziçi yerleşmesi, İstanbul Boğazı ve Çevresi Sorunları Sempozyumu, İstanbul 1974.
- [18] **Mcintosh, A.**, 1981. Another Point of View on London Docklands, Principle Spokeman in the House of Lords for the Labour Opposition on the Environment, Local Government, Housing and Planning, London.
- [19] **Pamay, B.**, 1974. Boğaziçi ve çevresinin dün ve bugünkü doğal yapısı, İstanbul Boğazı ve Çevresi Sorunları Sempozyum Bildirileri, İstanbul 1974.
- [20] **Pardoe, J.**, 1838. Beauties of the Bosphorus, Illutriated in series of views of constantinople and its envirens from original drawings, Geoerge Virtue, London.
- [21] **Selçuk, F. Z.**, 1992. Boğaziçi koruma alanında 1970-1990 yılları arasında gelişlimin değerlendirilmesi, *Yüksel Lisans Tezi*, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [22] **Selçuk, F.Z.**, 2002. İstanbul Boğaziçi alanının ekolojik peyzaj planlaması için bir değerlendirme yöntemi, *Doktora Tezi*, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

[23]**Şehsuvaroğlu, H.**, 1965. Boğaziçi'nde İlk Vapurlar, Deniz Tarihimize Ait Makaleler.

[24]**Uslu, S.**, 1988. Boğaziçi yağma edilirken, Cumhuriyet gazetesi 14.8.1988 tarihli makalesinden, İstanbul.

EKLER

Anket Soruları.....	66-68
---------------------	-------

ANKET SORULARI

A- KULLANICILARIN SOSYODEMOGRAFİK YAPISINA AİT SORULAR

1-Cinsiyetiniz

- ☐ Bayan ☐ Erkek

2-Yaşınız

- ☐ 15-24
☐ 24-34
☐ 35-44
☐ 45-60
☐ 60<....

3-Medeni durumunuz

- ☐ Bekar ☐ Evli

4-Eğitim durumunuz

- ☐ İlkokul
☐ Ortaokul
☐ Lise
☐ Yüksek okul

5-Mesleğiniz

- ☐ Memur ☐ Emekli
☐ Serbest ☐ Özel sektör
☐ Öğrenci
☐ Ev hanımı

6-Gelir durumunuz

- ☐ 250 milyondan az
☐ 250-500 milyon
☐ 500-1 milyar
☐ 1-2 milyar
☐ 2 milyardan fazla

B- KULLANICILARIN KULLANIM ÖZELLİKLERİNE AİT SORULAR

1- Boğaza ne amaçla gelirsiniz?

- ☐ Transit geçiş
- ☐ Balık tutma
- ☐ Manzara seyretme
- ☐ Oturma, dinlenme
- ☐ Yürüyüş, koşu

2-Gittiğiniz yere genellikle nasıl ulaşıyorsunuz ?

☐ Otomobil (Karşılaştığınız sorunlar nelerdir?)

.....

☐ Yaya (Karşılaştığınız sorunlar nelerdir?)

.....

☐ Kamu vasıtası (Karşılaştığınız sorunlar nelerdir?)

.....

3-Boğazı ne sıklıkla ziyaret edersiniz?

- ☐ Haftada bir
- ☐ Ayda bir
- ☐ Her gün

4- Haftanın hangi günlerini tercih edersiniz?

- ☐ Hafta içi
- ☐ Hafta sonu

5-Günün hangi saatlerini tercih edersiniz?

- ☐ Sabah
- ☐ Öğlen
- ☐ Akşam

6- Burada ortalama ne süre kalırsınız?

- ☐ Bir saatten az
- ☐ 1-2 saat
- ☐ 3-4 saat
- ☐ 4 saatten çok

7-Tek başınıza mı grup halinde gelirsiniz?

- ☐ Tek başıma
- ☐ Grup halinde

8- Tanıdıklarınıza rastlar mısınız?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

9- Boğazın en çok hangi semtine gidersiniz ? (Harita üzerinde işaretlenecektir)

C- KULLANICILARIN ALGISAL ÖZELLİKLERİNE AİT SORULAR

1-Boğazı kolay ulaşılabilir bir yer olarak görüyor musunuz?

2- Sizce boğaz bir taşıt mekanımıdır , yaya mekanımıdır?

☐ Taşıt

☐ Yaya

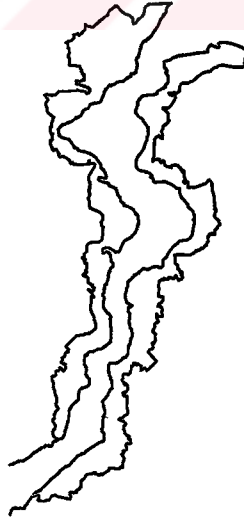
3- Kullandığınız alanın sizde yarattığı izlenim nedir?

Çok az Biraz Normal Fazla Çok fazla
1 2 3 4 5

Sessiz	Gürültülü
Güvenli	Güvensiz
Temiz	Pis
Doğası güzel	Çirkin
(Yeşil/Deniz)	
Önemli	Önemsiz
İlgi çekici	Sıkıcı
Karmaşık	Sade
Canlı	Monoton
Huzur verici	Sıkıcı
Konforlu	Konforsuz
Bakımlı	Bakımsız

4- Boğazın en beğendiğiniz 3 yeri neresidir? (Harita üzerinde işaretlenecektir)

5- Boğazın en beğenmediğiniz 3 yeri neresidir? (Harita üzerinde işaretlenecektir)

ÖZGEÇMİŞ

1978 yılında İstanbul'da doğdu. İlk öğrenimini İstanbul'da İlhami Ahmet Örnekal ilkokulunda , orta ve lise öğrenimini ise yine İstanbul'daki H.Avni Sözen Anadolu Lisesinde 1996'da tamamladı. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümüne girdi. 2000 yılında buradan mezun olduktan sonra İstanbul Teknik Üniversitesi şehir ve Bölge Planlaması Peyzaj Planlama lisans üstü programına girmeye hak kazandı. Hala İstanbul Teknik Üniversitesi'nde yüksek lisans eğitimini sürdürmektedir.

